

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W.
"DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : E. DE TAEYE
H. Serruyslaan, 50
8400 OOSTENDE

2de jaar, nr. 4, januari 1973.

ZEER BELANGRIJKE UITNODIGING

Het Bestuur van de Heemkring "De Plate" heeft de eer AL DE LEDEN van de kring uit te nodigen op de jaarlijkse

STATUTAIRE ALGEMENE VERGADERING

welke doorgaat op dinsdag 30 januari 1973, te 20.30u. stipt in de conferentiezaal van het Stadhuis te Oostende.

AGENDA

- 1) Toespraak door de Hoofdman en hulde aan de overleden leden.
- 2) Verslag van de statutaire vergadering van 1972.
- 3) Jaarverslag over de werking van het verleden jaar, door de Secretaris.
- 4) Finantiëel verslag door de Schatbewaarder en aanduiding van twee verificateurs, voor het nazien van de boekhouding.
- 5) Herkiezing van de helft der Bestuursleden.

Zijn uittredend en herkiesbaar :

Declercq, H.	(Schatbewaarder)
Valkenburg	(Hulp-schatbewaarder)
Boehme, F.	(Commissaris)
Van Iseghem, A.	(id.)
Klausing, J.	(id.)

voorgesteld als Bestuurslid door het Bestuur :
Smislaert, Emiel.

Leden die wensen hun kandidatuur te stellen, worden verzocht dit schriftelijk te doen bij Hoofdman E. De Taeye, H. Serruyslaan, 50, uiterlijk tegen 24 januari 1973.

- 6) Antwoorden op interpellaties door de leden ingediend.
Zoals beslist is geweest op de laatste Algemene Vergadering, zijn de interpellanten verzocht het Bestuur daarover in te lichten, minstens acht dagen vóór de Vergadering.
- 7) Verkoop en ruilavond, uitsluitend tussen leden. Zie verder in ons blad.

OPGELET : Enkel leden mogen aan de vergadering deelnemen. Echtgenoten en inwonende kinderen mogen hun evenwel vergezellen.

Een woordje van de Hoofdman

=====

Met het begin van het nieuwe jaar, is het goed eens na te zien wat de leden denken over ons werk en speciaal over ons tijdschrift. Valt het in de smaak van onze lezers? Met veel genoegen stellen wij vast dat in het verlopen jaar, het ledenaantal merkkelijk gestegen is. Dit is hoogst waarschijnlijk het gevolg door het uitgeven van ons tijdschrift. Dit vraagt natuurlijk grote inspanning en vele uurtjes werk vanwege onze ploeg. Ik wil dan ook van de gelegenheid gebruik maken om al onze medewerkers, opstellers, correspondenten, typisten, verbinders en adverteerders hartelijk te danken voor hun medewerking.

Beste Leden, om ons tijdschrift "De Plate" niet alleen in leven te houden, maar van inhoud en presentatie te verbeteren vragen wij uwe volledige steun. Schrijf ons, doet ons suggesties, bezorg ons advertenties. Hartelijk dank bij voorbaat en nogmaals mijn oprechtste Nieuwjaarwensen.

LIDGELDEN 1973

De Schatbewaarder verzoekt ons het volgende aan de leden mede te delen :

Om dubbele inning der lidgelden te vermijden, zoals dit zich, tot onze spijt, vorig jaar op beperkte schaal heeft voorgedaan, wordt U vriendelijk gevraagd volgende richtlijnen te willen volgen :

LEDEN DIE VORIG JAAR IN REGEL WAREN

Vanaf 15 januari 1973 geen betaling meer te doen op onze rekening bij AN-HYP of Bank van Brussel.

De op deze datum niet betaalde lidkaarten zullen ten huize aangeboden worden.

NIEUWE LEDEN

Kunnen steeds lid worden mits storting van Fr 100, hetzij :

op PCR n° 534 334 van AN-HYP voor onze rekening n° 9 109 554 ;

hetzij :

op PCR 38 45 van de BANK van BRUSSEL voor onze rekening n° S/00/51822.

Steunende leden betalen Fr 300, Ereleden Fr 500.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM "DE PLATE"

Wij herinneren er aan dat in de wintermaanden het Heemkundig Museum van "De Plate", welke ondergebracht is op de 2de verdieping van het Feest- en Kultuurpaleis, iedere zaterdag-ochtend toegankelijk is van 10 tot 12 uur.

Groepen die op andere dagen en uren het Museum willen bezoeken kunnen dit schriftelijk bij de Hoofdman E. DE TAEYE, Hendrik Serruyslaan, 50 - 8400 OOSTENDE, aanvragen.

LIEDERENTEKSTEN

-
1. Een van de leden zoekt liederen in verband met het begin van luchtvaart. Bezit nog iemand de tekst van Olieslagers' vlucht te Oostende ?
 2. Destijds werd een gekend lied gezongen in verband met de foor, welke op het Sint-Jozefsplein stond (Sint-Jozefsplein was nabij de Sint-Jozefsstraat, thans Jozef II straat) en dat aanving met :
"Zeg jonge lieden
Die van vreugde wil genieten
Komt zien, naar het Sint-Jozefsplein..."
 3. Wie kent er de verdere woorden van een eerder plezierig aan- doend liedje, waarvan de eerste zinnen luiden :
"En j'is goan werken
nô Blankenbergen,
ol in een schip mit ies
en j'is doarvan nie vies !
Elias-Katrien, Elias-Katrien,
en we goan nô den Argentine..."
Op wat heeft dat schip met ijs betrekking ?
 4. Nog een begin van een melancholisch wijsje, dat we niet ver- der kennen :
"Het schip ligt op het strand
om te gaan varen naar een vreemd land
Och, Ferdinand waar zijn toch uw gedachten
om zo ver te gaan naar die wilde dieren ..."
 5. Op het einde van de vorige eeuw werd uit tuchtmaatregel het 1 ste Linieregiment, welke Oostende als garnizoenstad had, naar Gent overgeplaatst. In zijn plaats kwam het 3de Linie- regiment. Daar de dienstplicht toen drie jaar was, waren er toen ook zeer lange vrijages en heel wat meisjes hadden reeds hun kind vooraleer hun verloofde van de troep af was. Dit had voor gevolg dat toen het nieuws van de overplaatsing kwam, er heel wat meisjes vreesden dat het "uit het oog, uit het hart" kon worden. Dientengevolge zongen straatzangers een liedje, dat ongeveer begon met deze woorden :
"Wel meisjes, je moet daarom niet treuren,
want de jongens van het Derde zijn ook van
gôe bloed..."
 6. Verleden jaar vroegen wij of het kinderliedje dat aanving met:
"AYASSASA
en Moeder gaat naar ..."
soms niet in betrekking stond met graaf d'Ayassasa. We kregen tot hiertoe nog geen enkel antwoord.
Intussen vonden we een strijdlid van de oude legionairs, dat aanving met bijna gelijkkluidende woorden :
"Haya alla sala"
Hetgene wil zeggen "God is groot".
Maar met dat al kennen we geen volledige teksten. Ieder die ons wil helpen is welkom. Er gaat reeds te veel verloren !

.../...

ZEVENTIENSTE

Iedereen kent de uitdrukking "iemand bij het zeventienste zetten" of "bij het zeventienste zijn gezet geworden". Dit in de betekenis van bedrogen geweest te zijn, op een verkeerde inlichting zijn ingegaan, enz... Wie kent er de oorsprong van ? Was het 17ste wellicht in vroeger tijden een regiment of een legereenheid met slechte faam of dat zeer slecht gekazerneerd was, of iets in die aard ?

STAATSBLAD

Weet U dat er eens één enkel nummer van het Belgisch Staatsblad te Oostende werd uitgegeven ? Het was bij het begin van de oorlog. Het Ministerie zat toen verspreid en zo werden er op 17 mei 1940 driemaal een nr. 138 van het Belgisch Staatsblad gepubliceerd, nl. één te Brussel, één te Oostende en één te Poitiers in Frankrijk.

OSTENDIANA II

Gezien het grote succes dat het boek "Ostendiana" gekend heeft, ligt het voor de hand dat op het einde van 1973 of begin 1974, een "Ostendiana II" zal uitgegeven worden door de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde in samenwerking met "De Plate".

De eerste teksten zijn bij "De Plate" reeds in de maak, nl. "Het noodgeld te Oostende gedurende de oorlog 1914-1918" door W. Major en "Oostende 1940-1945" door O. Vilain. Hoofdman E. De Taeye zal waarschijnlijk een bijdrage leveren over "De ontploffing van het Poedermagazijn in 1826".

FASSELEN

Een lezer vraagt wat de heer Van Alderweireldt bedoelt met Siessen die teer en "fasselen" verkocht. Wij zochten een nauwkeurigere schrijfwijze in Desnerck's "Oostends Woordenboek". Hij schrijft "Fasail" en "Fasaile" en geeft als nadere verklaring : brandhout van 40 à 50 cm. lengte.

MARITIEME ENCYCLOPEDIE

In het 5de deel van het prachtig en rijk gedocumenteerd werk "Maritieme Encyclopedie" treft men onder het hoofdstuk "Maritieme Musea en Vermamelingen" het Museum van "De Plate" aan. Gezien dit basiswerk ook zeer veel in maritieme kringen en Universiteiten in het buitenland geraadpleegd wordt, kan dit ons alleen maar verheugen.

HET EEN EN HET ANDER OVER HET HEEMKUNDIG MUSEUM

(vervolg)

Nu zijn we gekomen aan de derde zaal, speciaal gewijd aan de zeevisserij en de scheepvaart. In het portaal hangen een kaart met de zandbanken voor onze kust en een grote prent met de geschiedenis van de zeevaart. De zaal zelf is net als de eerste zaal, aan de linkerkant verdeeld in drie kleinere lokaaltjes. Het eerste stelt een woonkamer voor van een vissersfamilie, na de eerste oorlog. Wij vinden er als meubelen, een ronde tafel, stoelen, twee keukenkasten, een oude "ménagerestof", een ziekenzetel, een oude kindewieg, twee oude naaimachines, klokken met een Spaans Mariabeeld met bloemenkransen, een oude fonograaf, een spinnewiel met het bijbehorend materiaal, een kantenkussen, een oude vrouw met de Oostendse kapmantel, en nog allerhande voorwerpen. Het tweede lokaaltje stelt een oud visserscafé voor van vóór 1914. Het is een echt tafereeltje van het vissersleven uit die tijd. Ook wil ik hier niet beschrijven wat er al te zien is, en laat ik de ontdekking en het genoegen er van aan de bezoeker over. Het derde lokaaltje bevat maquettes van een Noorse bark, twee wachtschepen, een oude maalboot, een reddingsboot, twee halve maquettes van vissersboten, maquet van een oude havenkraan, een misthoorn enz. Aan de wanden hangen verschillende schilderijen over de zee en het vissersleven, o.a. van Jan Declercq en Emile Bulcke. In twee lange kasten vinden we dokumenten over de visserij en de geschiedenis van onze maalboten. In het midden van de zaal treffen wij talrijke glazen kasten aan waarin we talrijke modellen van oude oostendse vissersschepen kunnen zien; zoals ook nog kleine modellen van zeilvaartschepen. Links van de zaal vinden we in drie glazen kasten, een prachtige verzameling van godsdienstige voorwerpen: heilige beelden, wijwatervaten, kruisbeelden, medailles, eerste communie- en bidprentjes. Aan de muur hangt een schilderij samen met fotos van de brand van de S.S. Pieter- en Pauluskerk, alsook schilderijen van de Kapucijnenkerk en van een visser op bedevaart naar het kapelletje van Bredene. En om dit godsdienstig gedeelte te besluiten nog een begijne-bidbank, een mooi "besloten hofje" en een oude kazuifel. Verder vinden we een glazen kast met allerlei verlichtingsvoorwerpen, maten en gewichten en vele soorten brillen. Dan twee lange houten kasten vol met ijzeren voorwerpen, zoals strijkijzers, wafelijzers, muurankers, sloten, een haardplaat, enz... Een tweede kast maakt duidelijk door voorbeelden, het vervaardigen van klompen. Daarbij nog oud gereedschap. Een lage kast toont ons nog scheepbouwersmateriaal en een merkwaardige boek over de scheepsbouw. Aan de muur hangen schilderijtjes over volkstypes, een verzameling oude reclame-speelkaarten, karnaval affiches, het huwelijksboek van onze reuzen, een zicht op de oude vismarkt.

Melden we nog om te sluiten: kop van de reuzin Wanne, een grote oude drukpers afkomstig van de drukkerij De Bruyne, met letters en drukmateriaal. Vreemde bezoekers blijven in deze zaal lang slenteren. Zij vinden hier een echt beeld van de Oostendse atmosfeer en de lokale folklore.

In ons volgend tijdschrift zal onze wandeling in het Folklore-Museum eindigen met het bezoek aan de vierde zaal, waar ook waardevolle voorwerpen tentoon zijn gesteld. Tot weerzien.

(vervolgd)

De Hoofdman.

DE LEEUWENBRUG

Verleden maand hadden we het terloops over een "Okkassionele medewerker", die het goed bedoelde, maar zijn brief vergat te ondertekenen.

Wij willen toch niet nalaten het essentiële uit zijn brief te halen :

"De Smet de Naeyerbrug begint op het Hazegras en loopt tot aan de Leeuwenbrug en draait af naar de Kluutebrug, want in werkelijkheid bestond de Smet de Naeyerbrug niet enkel uit twee bruggen, maar uit drie + twee draaibruggen. De feiten kunnen heden ten dage nog vastgesteld worden. Ga door de Oesterbankstraat tot het Station (waar vroeger een draaibrug was over de vaart en waar in 1914 de eerste bom in beplantingen terecht kwam) en richt U vervolgens naar de Konterdam. Daar treft U nog het duikertje, welke onder de eerste brug loopt, daarnaast heeft men een tweede overwelling (oude bedding van de vaart), dan een oprit (vroeger een stenen trap) en vervolgens de spoorweg (dus derde brug). Op de Smet de Naeyerbrug staande, kan men nog steeds vaststellen waar vroeger de beelden stonden, en waaraan de volksnamen te danken zijn : 2de brug (over de vaart) tette- of borstenbrug ; 3de brug (over het spoor) engelenbrug ; de brug naar de Zeevaarschool toe : de Leeuwenbrug en de brug aan de Havenmeesterij: de Kluutebrug.

Op deze twee laatste bruggen staan halfverheven arduinstenen in cirkelvorm, waarop leeuwen gebeeldhouwd zijn. Op de eerste waren het klauwende of staande leeuwen, op de tweede stonden de leeuwen op vier poten. De Smet de Naeyerlaan tegenover de Kazerne was vroeger een geliefkoosd terrein voor de jeugd en werd "de bleek" geheten. Veel vrouwen kwamen er destijds hun was te bleken leggen".

E FERME KOEKESTUUTE VAN DE WITTEN VAN DE KAAIE

De Witten laat ons in een vriendelijke brief enkele van zijn "nachtelijke" nota's geworden.

1. De Garre van Konnee

De Garre van Konnee was op de Torhoutsesteenweg, naast nr.131. Daar woonde Cornelis Ballion, die ieder Konnee noemde. Daar werd geboren zijn dochter Gabrielle, die ik mij goed herinner (op 29 januari 1897). Dat was toen nog de gemeente Mariakerke. De overzijde van Torhoutsesteenweg of beter gezegd de pare huisnummers behoorden tot de gemeente Stene.

2. De Leeuwenbrug

Volgens mij is de Leeuwenbrug in het Leopoldpark. Mijn Grootje zegde als ik boodschappen moest doen tot aan "Mon Plaisir", dat ik maar langs de Leeuwenbrug door den Hof moest gaan. Het was de kortste weg, zegde, ze. Het is die brug, waarbij een leeuwin op een oud stuk van de Oostendse vestingen staat.

.../...

3. Aanvulling bij de Oostendse volkstypes

De Heer De Taeye schreef verleden maand over de "Liekbidder".

Rond die periode waren er drie gekende lijkbidders te Oostende, nl. Calmeyn (blauw), Dennekin (blauw) en Ghysels (geel). Ik meen te weten dat het nummer drie was die overliep van beleefdheid. Hij woonde in de Langestraat, 73, naast Agnès de Vroedvrouw. Tussen de eerste en de tweede was er altijd een tweestrijd om de eerste in een sterfhuis te zijn. Zie hier een anekdote : Toen Dr. Pleyn op sterven lag in zijn huis aan de Karel Janssenslaan, zat de eerste op een bank te wachten tot de stoor zou gezakt worden en hij aldus de eerste bij een interessante cliënt zou zijn. Doch die dag was het zeer warm en hij viel in slaap, met gevolg dat toen hij ontwaakte hij tot zijn ontstentenis nummer twee reeds uit het sterfhuis zag komen gestapt !

Het "Slunsewuuf" heb ik ook gekend. Zij woonde in de Lijnbaanstraat.

De familienaam van "Oliekoeke" was Cordy en hij woonde op de Elisabethlaan. Men zegde ook Witten Cordy tegen hem. Hij was zeer lenig en circusartiest geweest.

4. Antwoord op de oorsprong van Tjannie Carbon

Zijn eigenlijke naam was Jan Simons en hij was getrouwd met Clotte (eigenlijk heette ze Mathilde). Hij woonde Nieuwstraat, 5, boven de moeder van Daan Boens.

Men vertelde altijd dat Tjannie Carbon op zijn bed gegraveerd had : "Verloren arbeid". Hij was wel 2 meter groot en woog meer dan 120 kgr. Hij was "smoeffel" (pakjesdrager aan 't station). Hij was enorm sterk en kon wel 7 valiezen (gelijk aan 12 à 14 valiezen van nu) in eens sleuren. Hij kon enorm eten. Eens zag ik hem in het Café "De Oude Bank" (Cirkelstraat, 8) alleen voor een "smakje" twee zwijnemutsen en vier grote bloelingen opeten. Hetgene hij met 4 ferme pinten doorspoelde. Hij is gedurende de oorlog omgekomen van de honger.

Waarom hij verbrand wordt ? Voor 1914 was Tjannie "Directeur des Fêtes" van het Visserskwartier. Met de "Sinksenfoor", welke op de Zwijnemarkt stond, waren er ook heel wat volksfeesten met prijskampen, a.o. :

- achter een zwijn zwemmen in het vissersdok ;
- mastklimmen (maar niet op een gewone mast, het was langs het "knuifhout" van een sloep, die in het dok gemeerd lag ; ook hier werd van bruine zeep gebruik gemaakt ;
- snelwandelen (voetgangers-match) voor oude vissers (deze waren in hun typische klederdracht en hadden een groot nummer op de borst gespeld); deze koers werd voor de laatste maal op zondag 31 mei 1914 gehouden (hiervan bezit ik nog een foto, die je kunt komen zien als je maar wil).

.../...

Nu terug ter zake. Op de Visserskaai nr. 24, alwaar ik tussen 1949 en 1963 een café openhield, werd er geklaagd dat men geen carnaval meer vierde zoals vroeger jaren. Daarom gingen we eens de dinsdagavond van carnaval naar Heist kijken. Aldaar was er ook een stoet en men verbrandde er een soort klown. Ik was de woorden van Meester Corveleyn indachtig die mij altijd gezegd had "Witten, waar je ook gaat, doe altijd goed je ogen open!". Zo vergat ik niet wat wij te Heist gezien hadden en werd er besloten een cimateire-stoet in te richten en een pop te verbranden. Dit als symbool van carnaval. Op een avond zaten enkelen met mij samen te spreken om die pop een naam te geven. Het was de Stadsbibliothecaris Vilain die voor de dag kwam met een typische vissersnaam "Tjannie". Maar welke Tjannie zouden we nemen. We zochten tussen Wouters, Gezelle, De Droger, enz. En eindelijk dachten we aan Tjannie Carbon, die wel geen visser geweest was, maar een "Directeur des Fêtes" van het Visserskwartier in vroegere tijden. Het is in zekere zin een hulde aan een gewoon persoon, die voor zijn kwartier leefde, al is het ook maar een carnavalshulde, maar dit zou hij zelf ook liever zo gehad hebben.

EN NOGMAALS DE GARRE VAN KONNEE

We ontvingen nog een brief van ons trouw lid E. Van Alderweireldt, waarvan de inhoud hier volgt :

"In het laatste tijdschrift verscheen opnieuw een artikel over de "Garre van Konnee". Welnu, Heer Hoofdman, er werd hier inderdaad van naam vergist. In het vorig nummer werd gezegd dat Cornelius Robaeyns in die garre woonde en dit is niet juist. Het moest zijn Cornelius ROBEYNS en niet Robaeyns. Cornelius Robeyns was werkmán bij aannemer Smis. Ik ben het hier met de heer O.V. volkomen eens, waar hij zegt dat Robaeyns sluismeester was en niet in die Garre kan gewoond hebben. Verder zegt U "Wij menen te mogen veronderstellen dat, gezien de pit met garren bijna volledig aan Meetje Cornu toebehoorde, de oude Vuurtorenaars de Garre van Cornu bedoelden".

Welnu, Heer Hoofdman, men mag veronderstellen wat men wil, maar ik zal in geen geval mijn documentatie wijzigen.

Daarvoor heb ik te veel Vuurtorenaars ondervraagt en zelf herhaaldelijk familiestukken ingekeken."

LAPNAMEN

Een zeer interessante brief kwam toe vanwege een lid dat ingevolge het artikel van "De Witten van de Kaaie" over de lapnamen bij de visserij, op zijn beurt een belangrijke lijst van lapnamen bij de visserij heeft opgesteld. Lapnamen die men ook rond de jaren 1900 hoorde. Wij zullen deze lijst integraal in ons volgend nummer publiceren.

ANTWOORD OP VRAAGWINKEL VAN DECEMBER

De Heer Maurice Vantournhout stuurt ons een kort briefje met twee antwoorden :

1. DE IJSPUT : Op het hedendaags A.S.O.-voetbalplein was er destijds een vijver. In de winter, wanneer deze toegevrozen was, werden er grote platen ijs uitgesneden en opgestapeld niet ver van de Heilig Hartkerk.
2. BLAFETUREN : Komt van het Franse woord "devanturen".

DE BURGEMEESTERS VAN OOSTENDE SINDS HET BELEG VAN
1601-1604

Hier volgen de namen en ambtsperiodes van de Burgemeesters van Oostende :

MASIN Eloi	26 .2.1605 - 10. 9.1608 8. 9.1612 - 8. 1.1613
TINGNAGHEL Jacques	10. 9.1608 - 8. 9.1609
THIELMAN Gilles	8. 9.1609 - 9. 9.1611 8. 9.1620 - 13. 9.1622
HUGHENS Bernard	9. 9.1611 - 8. 9.1612
TACK Jean	9. 1.1613 - 8. 9.1613
THIERIN Hercule	8. 9.1613 - 5. 9.1616 9. 9.1618 - 8. 9.1620 9. 9.1624 - 7. 9.1628
D'ARMSTORFF Jean	5. 9.1616 - 9. 9.1618
DE VOS Henri	13. 9.1622 - 9. 9.1624 7. 9.1628 - 6. 9.1630
VAN TORRE Martin	6. 9.1630 - 10. 9.1633
COUSYN Guillaume	10. 9.1633 - 28. 9.1637 28. 9.1639 - 7.10.1641 31. 8.1646 - 26. 9.1650 30. 9.1657 - 24.11.1659
VAN HEGELSEN	28. 9.1637 - 28. 9.1639 20. 9.1644 - 31. 8.1646
CHEVAILLIER Jacques	7.10.1641 - 20. 9.1644
BORM Baudouin	26. 9.1650 - 15.11.1652
DE RUDDER Michel	15.11.1652 - 29. 9.1655 14.10.1664 - 7. 9.1665
DECIO Diego	29. 9.1655 - 30. 9.1657 20. 9.1660 - 14.10.1664 12.10.1670 - 22. 2.1674
DAELMAN Thomas	16.12.1659 - 20. 9.1660
DE VLEESCHAUWERE I.	7. 9.1665 - 29.10.1666
VAN DER ZYPE Com.	20.11.1666 - 15. 9.1667
CAREN Antoine	15. 9.1667 - 12.10.1670 13.11.1676 - 14.11.1677 18.11.1678 - 2.10.1682 3. 9.1683 - 26. 9.1688
BORM Jacques	22. 2.1674 - 13.11.1676 14.11.1677 - 18.11.1678
FAIOLLE Jean	2.10.1682 - 3. 9.1683
DE DUENAS Etienne	26. 9.1688 - 20.11.1690 23.11.1699 - 25. 8.1703
BAUWENS Paul	26.11.1690 - 27.10.1692 30. 5.1707 - 21. 9.1711
HAMILTON Jacques	27.10.1692 - 1. 9.1693

(vervolgt)

.../...

EEN BRIEF VAN JEF KLAUSING

Even vóór Nieuwjaar ontvingen wij nog een schrijven van onze vriend Jef Klausing, waarin hij enkele zaken beantwoord in verband met de vragen die in ons decembernummer verschenen zijn.

Oostendse volkstypes : "In mijn jeugd toen we gingen spelen aan de "stakjes" in de Hof rechtover het Mosselhuis, aan de achterkant van de "Gaze", was er daar een politieagent die als taak had de jongens te beletten te veel tussen de boompjes te lopen als ze pottekarie speelden. Hij had maar één arm, de andere was een houten protese met een haak, waarmee hij hard tegen de oren kon meppen. Wij noemden hem SIESSEN EENARM. Hij deed ook dienst in de zomer in de Galerijen, vooral in de hovingen. Regelmatig ging hij een druppel pakken in het Mosselhuis en als we hem zagen afkomen was de kreet : "Siessen is daar !" en waren we braaf aan het knikkeren tot hij zijn druppel binnen had en weer op toer was in de Hof.

In diezelfde periode liep er een HONDEVANGER rond, een burger met een groot hoepelnet, samen met een politieagent om alle honden die los liepen en niet van een halsband (met medaille) voorzien waren, te vangen en ergens een zachte dood te bezorgen."

VRAAGWINKEL : "IJSPUT : Is het wel die naam of bedoelt men VISPUT ? Die lag op de plaats waar nu de Tennis ligt. We gingen er kraaievisjes vangen. De put werd opgevuld in 1930 met het zand dat uit de nieuwe Vissershaven opgegraven werd. Dagelijks reed een stoomtram met platte wagens van de Vuurtoren naar de "Vispit"."

BOTERPUT : (Klausing geeft de juiste ligging van de wijk, maar onze vraag was : "Van waar komt de naam en geeft de juiste ligging aan ?" Met dit laatste bedoelden we de plaats van huis, herberg of hoeve die deze naam droeg).

105.000 BIDPRENTJES : "In verband met de verzameling doodprentjes van het V.V.F. wil ik graag een vraagje stellen (niet omdat mijn velo aldaar gestolen is geweest, hoor). Ik zag talrijke V.V.F.-ers in die prenten snuffelen op zoek naar voorouders. Nu zitten er tussen die prentjes ('k heb ook eens gesnuffeld) veel doodprentjes van pastoors en zusterkens. Dat zijn toch allemaal geen voorouders, tenware we met late roepingen te doen hebben ?".

DE IJSPUT

Een vlug antwoord aan Jef. Neen de Ijsput bestond wél. Die was gelegen waar nu achteraan de H.Hartkerk een Vrije School gevestigd is. Deze put lag 's winters altijd onder water, en bij vriesweer speelden de jongens er op het ijs. Volgens ons lid Vantournhout werd aldaar ook ijs, van Mariakerke afkomstig, opgestapeld.

.../...

LIJST VAN DE TE VEILEN STUKKEN OP DE ALGEMENE
STATUTAIRE LEDENVERGADERING VAN 30 JANUARI 1973

1. (Brochure) Oostende (1954)
2. (5 nrs van het Tijdschrift) Ostend Flash (1960-1961)
3. (Herfstnr.) Ostend-Dover (1961)
4. (Catalogus) Oostende Heemkundig Museum (1948)
5. (brochure) Oostende : Koningin der Badsteden (tentoonstelling Luik 1939)
6. (propagandabrochure) Oostende (1925)
7. Règlement pour l'administration et l'entretien du Polder de Snaeskerke (Oostende, 1905)
8. A. Sleeks : Bijgeloof en volksremediën te Oostende (1957)
9. (Brochure) La pêche à Ostende depuis un siècle (1930)
10. I. Van Iseghem : Eléments de numismatique Ostendaise (1903)
11. M. Brasse : Professor Jozef Vercoullie (1928)
12. G. Soyer : Le drame révolutionnaire et Napoléonien à Ostende (1928)
13. O. Vanneste et G. Declercq : Le littoral et son hinterland
14. (Catalogus) Het Vlaams Expressionisme Oostende (1961) (1955)
15. (Herinneringsuitgave) Betoging ter eere van de 75e verjaaring van James Ensor, genumm. exemplaar (1935)
16. (idem) Exemplaar dragende de handtekeningen van de tekstschrijvers, nl. Jonckheere K. , Gerbosch, James Ensor) ZELDZAAM !
17. A. Sleeks : Het Oostendse dialect (1958) Onvindbaar !
18. A. Sleeks : Oostendse straten en gebouwen (1960) Zeldzaam!
19. A. Sleeks : (2 boeken samen) : Oude koeien uit de sloot (1963) Paas- en kerstklokken (1961)
20. Bord : Sint-Joris Oostende
21. Bord : Concordia Oostende
22. Bord : Hoop in de Toekomst Oostende
23. Bord : Sint-Sebastiaan Oostende
24. A. Verbouwe : Iconografie van het Arrondissement Oostende (1955) UITVERKOCHT
25.
26.
27.
28.
29.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige
Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : E. DE TAEYE
H. Serruyslaan, 50
8400 OOSTENDE

Nummer 5 van de 2de jaargang / februari 1973.

U I T N O D I G I N G

=====

Het Bestuur van de Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen U vriendelijk uit te nodigen op de eerste voordrachtavond van het nieuwe jaar die zal doorgaan op

dinsdag 27 februari 1973

te 20u30, in de Conferentiezaal van het Stadhuis.

Het onderwerp : "DICHTERS OVER DE ZEE"

De spreker : De Heer Raymond ROUZERE.

Als reuzenpaddestoelen zijn de steden opgeschoten langs de sliert van onze Belgische kust. Ze drukken zich sterk en teder aan tegen de nu eens onstuimige, dan eens sluimerende boezem van de Noordzee.

Wat is er schoner dan water dat kan beuken in ongecontroleerde drift of kan omarmen in lange rimpelingen ?

En zo vindt dan de kunstenaar zijn eigen ziel weerspiegeld in het zilte nat, of klopt zijn hart op het ritme van de kolkende baren. Kuierend langs het strand, of zwalpend op het klotsende schuim, steeds hebben de dichters alhier zichzelf, of het raadsel van het leven ontdekt.

De dichter aan de zee ligt altijd voor anker, maar altijd bereid voor niemand weet welke verre reis tot in het diepste onderbewuste van de mens. Zo zal Ray Rouzeré op 27 februari e.k. de groet brengen aan dichters van en over de zee in zijn voordracht "DICHTERS OVER DE ZEE".

Ieder die de voordrachtgever kent weet dat hij een gekend figuur is uit de toneelmiddens. Hij is sinds jaren zeer nauw verbonden met het K.V.G.O.-Toneelgezelschap.

Wij rekenen eens te meer op een talrijke opkomst.

Ingang gratis.

.../...

DE VEILING

Niettegenstaande we een grotere 'opkomst vanwege onze leden op de algemene statutaire vergadering van 30 januari hadden verwacht, toch kunnen we gerust zeggen dat de veiling die er op volgde een succes geworden is. Zo werden de zeldzame werkjes uit de folklore-reeks van Ary Sleeks stuk voor stuk tussen de 325 en 350 Fr toegewezen. De "Numismatique Ostendaise" van I. Van Iseghem kende een liefhebber voor 800 Fr. Een boek "Mémoires, présentées au roi, sur la pêche Nationale" van 1817, geschonken door de Heer R. Lanoye, werd verkocht voor de som van 650 Fr. (Hartelijke dank Mr. Lanoye). De oude borden gingen tussen de 350 en 500 Fr van de hand. We menen dat we dit experiment toekomend jaar opnieuw kunnen wagen.

ZEEMANS-ALMANAK

De "Belgisch-Nederlandse Zeemans-almanak", uitgegeven door Pros Vandenberghe, is aan zijn 35ste jaar. Dit volumineus jaarboek, maakt sedert jaren integraal deel uit van het leven in al wat het visserijbedrijf betreft. Heel wat belangrijke gegevens komen er in voor. We kunnen de folkloristen eveneens aanraden te trachten links of rechts oude jaargangen op de kop te tikken. Wat een schat aan gegevens over Oostende vindt men er niet in! Zoals alle benamingen van de vissersschepen, hun tonnemaat, hoe ze er uit zien, enz... Namen van allerhande organismen, welke ook maar iets met de zeevaart te maken te hebben en honderde andere informaties. Het eerste jaarboek verscheen in 1934 onder de titel "Belgische Visserij-almanak". Die titel bleef zo voor de eerste zeven jaren (1934-1940), alsook voor de 8ste en 9de jaargang (1946-1947). Van de 10de tot de 24ste jaargang (1948-1962) werd het de "Belgisch-Nederlandse Visserij-almanak". Vanaf het 25ste jaar (1963) wordt het gepubliceerd onder de ruimere titel "Belgisch-Nederlandse Zeemans-almanak".

KONINKLIJK WERK IBIS

De Heemkring "Ter Cuere" van Bredene heeft zojuist de "Ibis-Story" gepubliceerd. Het werd geschreven door Robert Coelus en omvat de volledige historiek van het Koninklijk Werk Ibis, vanaf het ontstaan in het begin van deze eeuw tot op heden, omvattende alle gebeurtenissen gedurende de twee oorlogen, de opleidingsschepen, de expeditie naar Congo, enz.. Deze gestencileerde, maar desniettemin zeer verzorgde uitgave, werd geïllustreerd met enkele zeer zeldzame foto's over de Ibis. Men ziet er o.a. een foto waarbij Ibis-jongetjes met een geweer gedrild werden (wat wel niet zo stichtend is om te zien dat men weeskinderen een militaire opleiding gaf!). Dit boek, op beperkte oplage verschenen, is te verkrijgen mits storting van 100 Fr, op P.C. rek. nr. 547808 van Defever Julia-Bredene. (aanduiden : Ibis-Story).

TJANNIE CARBON

In verband met de volksfiguur Tjannie Carbon hoorden we nog volgende anekdotes: "Tjannie was inderdaad een reuze-sterke vent met handen als koolschoppen. Hij sjiekte dat het een frank was en wanneer hij met de kaarten speelde, likte hij bestendig aan zijn duim vooraleer te delen, zodat de café-bazen zegden : "Tjannie, lekt toch zo niet, want ieder keer moeten we de kaarten wegslijten als gij gespeeld hebt". Tjannie antwoordde dat hij niet anders kon delen. Ook vertelt men dat hij één keer per jaar naar Parijs met een dikke brieventas trok om er de "Prix de l'Arc de Triomphe" te zien lopen. Op die Hippodroom voelde hij zich thuis.

Beste Lezers, we komen nu aan het einde van onze lange wandeling in ons Heemkundig Museum, met het bezoek aan de vierde zaal, genoemd de Ary Sleekszaal, als aandenken aan de Stichter van Heemkring "De Plate".

Aan de ingang van de zaal bemerken wij een indrukwekkend bronzen beeld, werk van de bekende beeldhouwer Bracke uit Nieuwpoort. Dit beeld stond boven op het nu afgebroken Gedenkmonument van onze gesneuvelden van de Oorlog 14-18. Het stelt een Belgische soldaat voor die uit de loopgraven van den IJzer stapt om zijn vaderland van de vijand te bevrijden. Verder staat een verkeersplaat van 1870, vroeger aan de Kapellebrug geplaatst, en ons vriendelijk door het bestuur van Bruggen en Wegen aangeboden. En voor ons vinden we nu een prachtige verzameling oude karren. De eerste is een marktcar, gebruikt door de marktkramers om hun koopwaar te vervoeren. Dan volgt een oude frietkar ons door de familie VERLEYE aangeboden. De kar stond op de vismarkt, rechtover de danszaal "Het Keuntje" vanaf het jaar 1895 tot het begin van de Oorlog van 1940.

De derde kar is onze laatste aanwinst. Het is de schaarslijperskar die zoveel lange jaren op de marktdagen, op de hoek van de Groentemarkt en Vleesmarkt, te zien was. Deze twee laatste voorwerpen zijn volledig gerestaureerd en in perfecte staat. Klaar om in gebruik genomen te worden. Om de reeks te sluiten hebben wij nog een oud "viskarretje", dat we destijds met tientallen op straat ontmoetten en nu omzeggens verdwenen zijn. Onze nakomelingen zullen het wel eigenaardig vinden dat er met vis op straat werd geleurd! En nu eens rondgekeken om de oude maatschappij-vaandels, die de muren bekleden te bewonderen. De jonge Oostendenaar heeft er geen gedacht van dat er hier zoveel soorten verenigingen bestonden. Verder wandelend, vinden wij, verspreid in de zaal, oude brandkoffers, houten kleerkoffers, een reeks kleine kanonnen, afkomstig van oude schuttersgilden, en die gebruikt werden ter gelegenheid van zekere feesten en ceremonies. Het munitiewagentje is hierbij niet vergeten geweest. Verder nog twee oude fietsen, waarvan de bekende grote, genoemd "Grand By", vier plaasteren beelden en medaillons van bekende personages en een prachtig bewaard scheepskanon, opgevist in de Noordzee. Het draagt het monogram van Koning Karel II van Engeland en het is gegoten geweest in 1685. Het schip is vermoedelijk gezonken geweest na een strijd met Hollandse kapers. Bij dit kanon prijkt een groot wapenschild van Oostende in mozaiek. Midden de zaal hebben wij een lange rij toonkasten, waarin interessante dokumenten en voorwerpen te zien zijn, zoals een verzameling weekbladen van Oostende, een rijke verzameling "patakons" die onze engelkoeken versierden tot vóór de eerste Oorlog, koekplanken, wandelstokken en talrijke andere kleine gebruiksvoorwerpen.

Met deze lange opsomming eindig ik ons bezoek aan ons Heemkundig Museum. Het is nu aan U, beste Lezers, eens met Uw eigen ogen, al die voorwerpen te komen bewonderen. Zij, die het reeds zouden gedaan hebben, komen terug. Eén bezoek is niet genoeg om alles grondig te bewonderen. Een gouden raad om te besluiten: Vernietig nooit oude papieren of voorwerpen die bij U lange jaren in laden bewaard zijn gebleven. Schenk ze aan het Museum, daar zullen ze beter bewaard blijven en zeker een nuttigere rol vervullen. Dank bij voorbaat. De Hoofdman.

.../...

STRAATNAMEN UIT GROOT-OOSTENDE

Een kleine quiz over straten en pleinen, gelegen op het grondgebied van Groot-Oostende.

1. Er is geen enkele straatnaam die met Q of X begint. Eén straat begint met een Y (ongestipte ij). Welke ?
2. Een plein en een straat beginnen met een getal. Welke ?
3. Welke is de kortste officiële straatnaamaanduiding ?
4. Welk is de langste officiële straatnaamaanduiding ?
5. Op welk plein komen de meeste straten uit ?
6. Aan welke twee pleinen komen de meeste verschillende straatnamen voor ?
7. Welke is de eerste en de laatste straat van het alfabetisch straatnamenregister ?
8. Kunt U een tiental beroepen vermelden die straatnamen aanduiden ?
9. Kent U enkele straten die met sport verband houden ?
10. Welke zijn de negen letterkundigen en de acht kunstschilders die een straatnaam in Groot-Oostende toegewezen kregen ?
(zie antwoorden op laatste blad)

PATISSIERS

In "Biekorf" konden we in het nr. 9-10 van 1972 een mooi artikel lezen over "Zwitserse patissiers : De Koentz te Oostende en te Brugge". Het werd geschreven door G. Van Nieuwenhuysse die ons weet te vertellen hoe Rodolf Koentz rond 1804 te Oostende belandde. Hij vestigde zich op de hoek van de Breidelstraat en Groentemarkt. Later was de "taartebakkerij" gevestigd in Kapellestraat, 11. Toen hij stierf zette zijn vrouw het bedrijf verder. Zijn zoon Dominique deed dezelfde stiel en na de dood van zijn moeder had hij zijn patisserie in de Kapellestraat, 22.

Het is algemeen gekend dat verschillende Zwitserse families in België hun specialiteit kwamen beoefenen.

MET DE BOLLE

"Met de bolle begraven worden" is de gekende Oostendse uitdrukking voor een niet-kerkelijke of burgerlijke begrafenis. Sinds enkele jaren kent men een feest voor de vrijzinnige jeugd, gekend als het "Lentefeest", wat een niet-confessionele tegenhanger is voor het Plechtige Kommuniefeest. Op de vraag van iemand die vroeg wat het Lentefeest eigenlijk was, hoorden we het olijke antwoord : "Wel, dat is je Plechtige Kommunie doen met de bolle!".

WAT ZIJN MARTELAARS ?

Gehoord rond Nieuwjaar te Middelkerke : "Ik had tegenslag, het waren bijna allemaal martelaars". Kent er iemand dit woord en wordt het ook in het Oostends dialect gebruikt ?

Met "martelaar" beduidt men een mislukte nieuwjaarsluk.

Wanneer deze in stukken en brokken van het wafelijzer komen, spreekt men van "Het zijn weer allemaal martelaars!".

.../...

DE OOSTENDSE COMPAGNIE (1723-1733)

In december j.l. was het juist 250 jaar geleden dat men te Oostende het besluit trof om een Handelmaatschappij met het verre Oosten op te richten. Deze maatschappij kwam in de loop van 1723 tot stand onder de naam van de "Generale Keyserlycke en Koninklycke Indische Compagnie, genaamd de Oostendsche Compagnie".

Deze belangrijke onderneming, die als een der glanspunten uit de geschiedenis van onze stad geciteerd wordt, heeft natuurlijk dikwijls aanleiding gegeven tot het publiceren van boeken in dat verband. Wij menen dat het voor onze lezers wellicht interessant kan zijn een bibliografie over dit onderwerp ter kennis te brengen. Want al heeft de Oostendse Compagnie amper 10 jaar (1723-1733) bestaan, toch blijft het een belangrijke studie- en inspiratiebron.

BAELS, Eduard J. : "De Generale Keizerlijke en Koninklijke Indische Compagnie gevestigd in de Oostenrijkse Nederlanden", genaamd de Oostendse Compagnie". (Oostende, Erel, 1972).

BARBEYRAC, Jean : Défense du droit de la Compagnie Hollandaise des Indes Orientales, contre les nouvelles prétensions des habitans des Pays-Bas Autrichiens, et les raisons ou objections des avocats de la Compagnie d'Ostende. (La Haye, Thomas Johnson, 1725).

de BAVAY, G. : Guillaume de Brouwer et son livre de bord. (Bruxelles, Vromant & Cie, 1906).

BEURDELEY, Michel : Porcelaine de la Compagnie des Indes. (Fribourg, Office du Livre, 1962).

BLANKENHEIJM, Carel Marie : Geschiedenis van de Compagnie van Oostende ; academisch proefschrift. (Leiden, J.W. Van Leeuwen, 1861).

BLOMMAERT, Ph. : De Oostendsche Handelmaetschappij. (Brugge, 1839).

de BURBURE de WESEMBEEK, Albert : Un ancêtre de Guido Gezelle chez le Grand Mogol. (Bruxelles, Goemaere, 1942).

de BURBURE de WESEMBEEK, Albert : Un relèvement maritime belge au XVIIIe siècle ; quelques étapes de la Compagnie, dite d'Ostende. (Anvers, Impr. Lloyd Anversois, 1952).

de BURBURE de WESEMBEEK, Albert : Grandeur et décadence de la Compagnie Impériale et Royale des Indes, dite "Compagnie d'Ostende". (Ostende, Erel, 1956)

CROKAERT, Jacques : Un exemple d'énergie nationale : la Compagnie d'Ostende. (Bruxelles, G. Van Oest et Cie, 1919).

CROKAERT, Jacques : A la gloire de la Compagnie d'Ostende. (Bruxelles, Ligue Maritime Belge, 1923).

DEPT, Gaston : La Compagnie d'Ostende ; voyages et projets de colonisations. (Gand, W.Siffer, z.j.).

DUMONT, Georges-H. : Banquibazar ; la colonisation belge au Bengale au temps de la Compagnie d'Ostende. (Bruxelles, Les Ecris, 1942).

DUMONT, Georges-H. : Banquibazar. (Anvers, L'Amitié par le Livre, 1948).

GENARD, P. : De Oostendsche Maetschappij. (in: Antwerpsch Archievenblad; dl. 4 : blz. 383-359 en dl. 5: blz. 1-150).

.../...

.../...

- VAN HAVERBEKE, E.A. : Boordjournaal van A. Demaere, Kapelaan aan boord van het fregat "Marquis de Prie"; 1725-1726. (uit : Album Joseph Delbaere, 1968).
- HUISMAN, Michel : La Belgique commerciale sous l'Empereur Charles VI : La Compagnie d'Ostende : étude historique de Politique commerciale et coloniale. (Bruxelles, Henri Lamertin, 1902).
- The Importance of the Ostend-Company consider'd. (London, E. Say, 1726).
- LAUDE, Norbert : La Compagnie d'Ostende et son activité coloniale au Bengale (1725-1730). (Bruxelles, G. Van Campenhout, 1944).
- LEFEVRE, G. : De Indische Compagnie van Oostende. (Antwerpen, Kath. Vlaamsche Hoogeschooluitbreid., 1925).
- Lettre à un ami en Hollande au sujet de la nouvelle Compagnie Impériale des Indes. (Ostende, z.v., 1724).
- Lettre d'un négociant à son ami à Londres touchant la Compagnie d'Ostende, écrite d'Amsterdam le 12 septembre 1726. (z.p., z.u., 1726).
- PICARD, R., J.P. KERNEIS et Y. BRUNEAU : La Compagnie des Indes; route de la porcelaine. (Paris, Arthaud, 1966).
- PRIMS, Floris: Inventaris op het archief der Generale Indische Compagnie (Cie d'Ostende); 1723-1777, omfattende het archief van het Comptoir Generaal te Antwerpen, de scheepskapiteins, de Indische factorijen. (Antwerpen, Veritas, 1925)
- PRIMS, Floris: De reis van den St. Carolus; 1724. Uit den tijd der Oostendische Cie op de oorspronkelijke stukken bewerkt (Antwerpen, Leeslust, 1926).
- PRIMS, Floris: De oorlog van Mr. Cobbé; geschiedenis van de reis van Cobbé, van zijn onderhandelingen met den Nabab en zijn oorlog tegen de Mooren; 1722-1724; naar de bronnen bewerkt (Antwerpen, Leeslust, 1927).
- PRIMS, Floris : De stichting van Banquibazar, onze eerste kolonie (1724-1727). (Antwerpen, Leeslust, 1930).
- RO TSAERT, Jan : De reis van het Keyserlyck Cieschip genaempt De Keyzerinne. (Sint-Andries, Heemkundig Kring Maurits van Copenolle, 1963).
- de SAINT-GENOIS, Jules: Les voyageurs belges du XIIIe au XVIIe siècle. (Bruxelles, A. Jamar, 1864).
- SEBRECHTS, M.: Louis Bernaert (1685-1741), "Commissionaris" van de Oostendse Cie, zijn bloed- en aanverwanten. (in: Ostendiana, blz. 33-54, 1972).
- SERVAIS, Max : De generale Keijserlijcke en Koninklijcke Indische Cie gevestigd in de Oostenrijkse Nederlanden, genaamd de Oostendse Compagnie (Brussel, Gemeentekrediet v. België, 1962)
- SERVAIS, Max : La Compagnie Impériale et Royale des Indes établie dans les Pays-Bas Autrichiens, dite la Compagnie d'Ostende. (Bruxelles, Crédit Communal de Belgique, 1962).
- SLEEKs, Ary : de Oostendse Kompagnie (in: Vijf glanspunten uit de geschiedenis v. Oostende, blz 65-104; Oostende, Eigen Beheer, 1962).
- THERRY, J.-B.: Toutes voiles dehors. (Brux., La Renaissance du Livre, 1944).
- Daarnaast verschenen ook nog een paar jeugdboeken met de O.C. als inspiratiebron.
- BALLEGEER, Johan: De scheepsjongen van "De Keyserinne", zijnde het waarachtig verhael vande reis van het Keyserlijck Cie schip, genaempt De Keyserinne. (Antwerpen, Standaard, 1969).
- HANS, A. : De slaven van Oostende. (Kontich, A. Hans, z.j.)
- PAS, Pieter: De reis van de Sint-Carolus (1724). (Antwerpen, De Sikkel, 1954).

Vanwege ons lid Frans Verbanck uit Bredene ontvingen wij een zeer belangrijke brief in verband met de lapnamen in de visserij. Wij laten hier de tekst van zijn brief volgen, terwijl wij verder in ons nummer de reeks van de lapnamen van Oostendse vissers publiceren. De eveneens belangrijke lapnamenlijst van vissers uit de Westhoek zal volgende maand aan de beurt komen. "In het begin der eeuw gaf "De Zeewacht" een lijst van zoveel mogelijk bijnamen of lapnamen, toebedeeld aan de Oostendse vissers, zowel deze die met sloepen of visbakken vaarden, als aan de kustvissers, ook genaamd bootjesjouwers. Deze lijst bestaat niet meer, volgens ik verneem, en dat is jammer voor de Oostendse folklore. Ook nam ik met genoeg kennis van een bijdrage in uw tijdschrift vanwege de sympathieke "Witten van de Kaaie", die een mooi lijstje geeft van door hem opgespoorde bijnamen. Dat deed mij besluiten ook het mijne bij te dragen om zo mogelijk het werk van "De Zeewacht" en van de "Witten" wat te vervolledigen. Ik wil mijn lijst in twee delen splitsen. Eerst de bijnamen van de Oostendse vissers, eigenaars of niet, en een lijst van de reders en vissers die na de eerste oorlog uit de Westhoek naar Oostende zijn komen wonen en vissen. Al ken ik voor het merendeel hun familienaam, verkies ik toch niet al die namen hier weer te geven. Zo geef ik liever, waar het reders zijn, het nummer van het schip, voor zover ik mij deze herinner, Velen zijn reeds jaren dood, maar ze hebben allen waarschijnlijk nog nakomelingen die in leven zijn. Hoofdzaak is echter : Bewaren voor de Oostendse folklore, voor de komende tijden. Zoals U ziet, laat ik mij niet in met "schelen" of "neuzen", want dat zijn in mijn ogen geen echte bijnamen. Deze lijst is ver van volledig. Ik ben nu haast 87 jaar oud en er is al veel door de zifte gevallen. Indien ik nog ontdekkingen doe zal ik ze optekenen". Inmiddels ontvingen wij reeds enkele aanvullingen op die lijst vanwege Frans Verbanck zelf. We hebben deze nog kunnen tussenlassen. In ieder geval zullen veel folkloristen er plezier aan beleven en wij danken onze kranige medewerker van ganser harte voor zijn welgekomen bijdragen.

EN NOG ALTIJD DE GARRE VAN KORNEE

Ziehier een schrijven van Pierre Verkeyn uit Oostende betreffende de "Garre Van Kornee" : "Een ooggetuige heeft mij verteld dat zijn broer geboren was in de "Garre van Kornee". Bedoelde garre was een impas in de Wellingtonstraat, die uitkwam over de Frans Musinstraat. Op de hoek van de garre en de Wellingtonstraat was er de brouwerij van Casteleyn. Verder naar de Wellington-renbaan toe was er een café (Café van de Poorten ?). De garre van Kornee zou onteigend geweest zijn rond de jaren 1910".

Nota van DE PLATE : Met dat al zijn er zeker vier of vijf garren die te Oostende de "Garre van Kornee" werden genoemd. En zoals wij reeds schreven waren er nog in andere gemeenten, zodat wij bijna de mening zijn toegedaan dat van als een steegje of een impas klein en miserabel was, men het als de "Garre van Kornee" betitelde, zoals men bijvoorbeeld van een wanordelijke huishouden zal zeggen : "t Is het huis van Jantje Claeys" (in feite Janklaas). Nu dat is weer maar een veronderstelling en wat niet belet te menen dat de enige en echte "Garre van Kornee", op de Vuurtorenwijk was, zoals Ed. Van Alderweireldt zo wel schreef.

OUDE BIJNAMEN VAN BIJ DE OOSTENDSE VISSERIJ

De Witseulen	Wardje, Berten en Tone F...
De Wollevisjes	al de leden van de familie D...
Vader Neune en zijn zonen	familie D...
Duuvcl	al de leden van de familie V...
Bruunten	bijnaam van de clan der R...
Potsekopjes	Henri, Georges en Pito S... (Henri bezat een sloep en jarenlang vaarden ze alle drie samen, voor de 1 ^{ste} W.O.-0.174)
Galle	Frans T... (stuurman sloepen)
Kleine Galle	Zoon van Frans - (fameus schipper)
De Krijscher	Albert (broer van Frans)
Charel Hagetaa	Charles D... (stuurman sloepen)
Pater Klerk	August D... (schipper stoomboten 0.88)
Zwarte Leke	Vanleke - (treiler 0.25)
Sneppe	Adolf B... (schipper stoomtreilers)
Bomme	Edward De... (reder sloep)
Charles Potter	Charles B... (matroos)
Jef Machaar	Jef A... (matroos)
De Dunder	Louis V... (sloepenvisser)
Tuier	M...
Pol de Beer	(Heette hij niet Leopold A... ?)
Tjèèsje B.	Edward B... (schipper "Ibis" 0.73)
Bomme (nog een)	Frans D... (stuurman 0.224)
De Scherpen	(gekend schipper van de M.V.)
Jef Kaabinet	Jef Kavanagh (reder sloep)
Sjusjak	Louis ... (matroos sloepen)
Soldatje	matroos sloepen
Brupot	Adolf G... ("straffe" stuurman sloepen)
Majut	Richard M... (matroos stoomboten)
Lebbe	Emiel C... (was rond 1900 schipper 0.82)
Klaboet	Louis L... (matroos)
Bestemutse	Staf D...
Smoetje	Henri A... (later meestergast grote rederij)
Pier Duuvcl	Pier van H... (matroos)
Rare Marus	J... (reder kustvisserij)
Charel en Pito van de Keuns	Ch. en P. H...
Sander Zwien	Sander P... (bootjesjouwer)
Jef Koba	Jef Locquet (rond 1900 schipper 0.20)
Wo(r)ste	Pito V... (sloepevisser in de '90 jaren)
Taarte	Alfons L... (ook genaamd "De Rijke Peerder")
Minister	Pito M... (schipper stoomtreilers)
Kleine Minister	(zoon van bovengenoemde - ook "Ministertje genaamd)
Appel en Pipcl	matroos stoomtreilers
Kleinen Appel	diens zoon (bekend schipper stoomtreilers)
Toone de Klakker	Antoon P... (visser)
De Klutser	Louis P... (matroos stoomtreilers tot 1905)
Takkefa	L.G...
Pyjama	?
Siessen Wullock	?
Siessen Mostaard	F.P....
Stekclverken	Van den D... (invalide visser)
Zwarte Ko	? (ook invalide visser)

Velen zullen zich de twee laatst genoemden herinneren. Gedurende de zomermaanden stonden zij op het westerhoofd en verdienden daar een centje bij door elke wandelaar beleefd te groeten (muts op - muts af).

FELIX BUELENS

De Oostendse uitgeverij EREL publiceerde van de hand van de jonge auteur Christian-Adolphe Wauters een kleine kunstmonografie over "Felix Buelens, vergeten vriend van Ensor of het coloriet van de tederheid".

We moeten eerlijk toegeven verheugd te zijn dat men de vergeten Buelens van uit een ver verleden terug is gaan opdiepen. Het werkje is vol goede intenties en netjes uitgegeven. Jammer echter dat tussen de weinig schilderijen die Wauters van Buelens heeft kunnen opsporen hij er niet aan gedacht heeft een bezoek te brengen aan het Museum van "De Plate", alwaar een schilderij van Buelens hangt. Wat wij echter graag zouden vernemen is van waar de auteur de inlichting haalde alsdat Félix Buelens Conservator van het Museum van Schone Kunsten van Oostende zou geweest zijn.

HENRY VAN VYVE

Dezelfde uitgeverij liet van haar persen komen : "Images d'Oostende dans l'Entre-deux-guerres". De auteur die al enkele jaren geleden gestorven is had deze tekst zeer poëtisch opgesteld. Het boek is opgeluisterd met een twintigtal foto's van Antony.

'T KAPELLETJE VAN BREDENE

Aan enkele leden van onze zustervereniging "Ter Cuere" vroegen wij wat er met de oude voorwerpen en ex-foto's, die destijds in het Kapelletje Bredene-Duinen, aanwezig waren, gebeurd was. We willen ons natuurlijk niet op het Bredene's terrein moeien, maar we zouden het echt jammer vinden moesten deze voorwerpen, waartussen er enkele schilderijtjes waren, die schepen en schipbreuken voorstelden, verloren zouden zijn gegaan. Want dit was nog de echte volkskunst uit onze streek en zeker 90 t.h. kwam vanwege de Oostendse vissersbevolking, die als bedevaarder het ginds met volkse vroomheid hadden geplaatst.

IN 'T HOF VAN BELOFTE

Wanneer men langs de Hendrik Serruyslaan naar het Koninklijk Lyceum kijkt, dan ziet men op een deel van de boven-zijgevel de naam "In 't Hof van Belofte" staan. Die zijgevel, welke uitziet op een paar vierkante meters tuin, was vroeger een gekende herberg. Deze laatste werd met de vergrotingswerken van zoveel jaren terug in het Lyceum ingewerkt. Beide gebouwen zijn nu al oud. Maar dat de verf die "t Hof van Belofte" moest aanduiden toch van de beste soort moest zijn geweest blijkt telkenmale als men deze gevel een nieuwe verfbeurt geeft. Na enkele tijd komt de roodgloeiende titel terug te voorschijn en is het voor iedereen weer te lezen. Dit is nu ook weer zo.

Nu een Lyceum, zelfs al is die sinds een paar jaar voor meisjes en jongens samen toegankelijk, kan op zichzelf ook wel eens een "Hof van Belofte" genoemd worden !

OP CAFE GEHOORD - Door een olijke cliënt hoorden we het volgende versje tegen een minder-vriendelijke kastelein zeggen:

"Vriendelijke dank - Voor je stoel en je drank - Voor je vier en je licht - En je vriendelijk aangezicht !".

Daarop buitenstappend, draaide hij zich om en schijnbaar verstrooid voegde hij er aan toe : "En bedankt dat ge mijn geld hebt willen aanvaarden". Gelukkig zijn er zoveel sympathieke café-bazen, want anders zouden er zeker geen zoveel café's te Oostende zijn. Veel zijn er ook lid bij ons.

LIJST DER BURGEMEESTERS VAN OOSTENDE SINDS
1601-1604

(1ste vervolg)

MINTEN Arnould	1. 9.1693 - 24. 9.1696	
	1. 9.1697 - 5. 9.1698	
	25. 8.1703 - 30. 5.1707	
LEDOULX Pierre	24. 9.1696 - 1. 9.1697	
	5. 9.1698 - 23.11.1699	
BAUWENS Jean-Baptiste	21. 9.1711 - 22. 8.1717	
	14. 8.1725 - 24. 9.1728	
D'EGMONT Joseph	22. 8.1717 - 29. 4.1719	
DE MOOR Matthieu	29. 4.1719 - 24.12.1722	
WOELAERTS P.F.	24.12.1722 - 14. 8.1725	
RAY Thomas	24. 9.1728 - 4. 8.1738	
BAUWENS Philippe	4. 8.1738 - 2. 8.1740	
CARPENTIER Nicolas	2. 8.1740 - 6.10.1745	
VANDEN HEEDE J.-J.	6.10.1745 - 5. 7.1749	
DE VOOGHT Jean-Baptiste	5. 7.1749 - 6. 3.1752	
	17. 3.1755 - 14. 9.1761	
DE VETTE Jean	6. 3.1752 - 17. 3.1755	
HOYS Arnould	14. 9.1761 - 3.10.1778	
RAY Thomas	3.10.1778 - 24.5.1788	
VAN ISEGHEM André	24. 5.1788 - 20. 6.1794	
	25. 4.1805 - 8. 8.1814 (Maire)	
HAMMAN Thomas	20. 1.1795 - 20. 2.1796	
DE KNUYT Jacques	20. 2.1796 - 25. 5.1796 (Président de la Municipalité)	
GALLOIS Thomas	16. 6.1796 - 17. 8.1796	id.
WIELAND Auguste	1. 5.1797 - 29. 7.1798	id.
PERLAN Alexis	9. 8.1798 - 20. 4.1799	id.
	4. 6.1800 (Maire, doch aanvaarde deze benoeming niet)	
DE VETTE Jean	20. 4.1799 - 11. 9.1799 (Président de la Municipalité)	
COONEY Jean	21. 9.1799 - 20. 1.1801	id.
BLAKE Thomas	20. 1.1801 - 25. 4.1805 (Maire)	
DELMOTTE Charles	9. 8.1814 - 23. 8.1817	id.
	23. 8.1817 - 22. 5.1821	

(vervolgt)

DE PLATE

Een echte Plate zei tegen zijn maat : "Gooit de tijdschriftjes van "De Plate" niet weg ; bewaar ze goed, want binnen honderd jaar gaan ze veel waarde hebben !".

En als U dat niet gelooft, wel gooi ze toch niet weg, maar geef ze door aan kennissen, van wie U weet dat ze nog geen lid zijn van "De Plate". Dank zij U kunnen ze het worden.

.../....

OP DE VISMARKT BEN IK GEBOREN

Iedereen heeft al eens het plezierig folkloristisch vissers-
lied "Op de vismarkt ben ik geboren" horen zingen. Nu zijn
er leden die ons vroegen of we deze tekst, waarvan bijna ie-
dereen enkel maar het refrein kent, eens volledig zouden kun-
nen publiceren. Dit doen we nu ook met veel genoegen.

(gezongen op de wijze van: "Du gris")

Op de vismarkt ben ik geboren,
Op de vismarkt ben ik gekend,
Zonder vis dan loop ik verloren,
Maar met vis ben ik content.
'k Leze nooit geen boek of gazetten,
Politiek staat voor mij in de hoek.
En ze mogen de weireld verzetten,
'k Vage aan alles vierkantig mijn broek.
Maar als de vis, te dure is,
Loop ik met buts of haring.

refr.: Een plate of een kabeljauw
Dat is mijn leven.
Nog nooit van sedert ik ben getrouwd
Loop ik buiten de schreve.
Ik leur alle dagen met mijn karre
Langs de straten
En het klinkt toch zo schoon uit mijn
mond : Verse platen !

'k Heb ook geen schrik van de koude,
't Mag regenen of vriezen dat 't kraakt.
Geen onweer kan mij tegenhouden,
'k Heb er altijd mijn ronde gemaakt.
Zetten ze mij soms in een koleire,
Als er ene te veel afbiedt,
Met mijn tong kan ik mij verweiren,
Zeg Wanne, meisje, peinst ge dat ik 't al heb voor niet ?
Maar dat is toch mijnen bonheur
Altijd maar op mijn wegen.

Niemand kan er tegen mij roepen,
Zo een schone stemme dat 'k heb,
Overlaatst zei Miele de Soepe;
Dat ik een gemiste chanteuse ben.
Maar mijn vis die wil ik niet derven,
Als ik er op peins, mijn herte doet zeer.
Daarom is't, als ik kom te sterven,
Vraag ik dat er een stokvis in mijn kiste steekt.
Maar gene but of gene haring,
pakt er maar liever een lekker paling.

In ons volgend nummer : De Oostendse meisjes...

.../...

ANTWOORDEN OP DE STRAATNAMEN-QUIZ VAN BLZ. 4

1. De straat die met een Y begint is de Ydestraat (Raversyde),
2. Het plein dat met een getal begint is : 3de en 23ste Linie-regimentsplein ; de straat is 17de Octoberstraat.
3. De kortste straatnaamaanduiding is : Bosweg (6 letters), welke begint aan de Frère-Orbanstraat en eindigt aan de Cedersdreef.
4. De langste straatnaamaanduiding is : Zandvoordeschorredijkstraat (27 letters), welke begint aan de Zandvoordestraat en eindigt aan de Gistelsteenweg.
5. Op het Sint-Katherinaplein komen 10 straten uit.
6. Bij het Wapenplein en het Sint-Katherinaplein zijn er elk 8 verschillende straatnaamaanduidingen. Voor het Wapenplein: Vlaanderenstraat, Louisastraat, Brabantstraat, Breidelstraat, Kerkstraat, Kapellestraat, Sint-Sebastiaanstraat, Adolf Buylstraat ; voor het Sint-Katherinaplein : Nijverheidstraat, Sint-Catherinapolderstraat, Leffingestraat (2x), Blauwkaasteelstraat, Stuiverstraat (2x), Vrijheidstraat, Eendrachtstraat, Dr. Verhaeghestraat.
7. De eerste straat is de Aarlenstraat, de laatste straat van het alfabetisch register is de Zwitserlandstraat (beiden op Mariakerke).
8. Beroepen : Beeldhouwersstraat, Bouwmeestersstraat, Herderstraat, Landbouwersstraat, Lijndraaiersstraat, Loodsenstraat, Metselaarsstraat, Molenaarsstraat, Plakkersstraat, Pottenbakkersstraat, Renteniersstraat (?), Schildersstraat, Schippersstraat, Smedenstraat, Steenbakkersstraat, Stokersstraat, Timmermanstraat, Vaartblekersstraat, Visserskaai en -plein, Wagenmakersstraat, Werktuigkundigenstraat.
9. "Sportieve" straatnamen : Boogschuttersstraat, Prins Roselaan (naam van een beroemd renpaard van voor '40), Sportstraat, Velodroomstraat, Voetbalstraat.
10. Letterkundigen : Aimé Liebaertstraat, Albrecht Rodenbachstraat, August Vermeulenstraat, Ernest Claeslaan, Guido Gezellestraat, Hendrik Conscienceplein, Maurits Sabbestraat, Stijn Streuvelslaan en Thomas Van Loostraat ;
Kunstschilders : Constant Permekelaan, Eduard Hammanstraat, Euphrosina Beernaertstraat, Frans Musinstraat, James Ensor Gaanderij, Jan De Clerckstraat, Leon Spilliaertstraat en Van Dyckstraat.

DE REDAKTIE

Naar het schijnt vreesden enkele leden dat met het vertrek van Jef Klausning voor de duur van twee jaar naar Maleisië, ons tijdschrift niet verder zou verschijnen. Dat ze gerust wezen, want sinds het november-nummer heeft de Onder-Hoofdman O. Vilain de redaktie op zich genomen en zoals U allen hebt kunnen vaststellen is ons tijdschrift met de regelmaat van een klok blijven verschijnen.

De Hoofdman.

OVERNAME VAN TEKST IS STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W.
"DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : E. DE TAEYE
H. Serruyslaan, 50
8400 OOSTENDE

2de jaar, nr. 6, maart 1973.

U I T N O D I G I N G

* * * * *

Het Bestuur van de Heemkundige Kring "DE PLATE" heeft de eer U vriendelijk uit te nodigen op de laatste winter-voordracht van het jaar 1972/73, die zal doorgaan op

DINSDAG 27 MAART 1973

te 20.30 u. in de Conferentiezaal van het Stadhuis

JULIEN DE VUYST

zal een voordracht houden over

HET VLAAMSE VOLKSLIED

Spreker zal het Vlaamse volkslied op interessante wijze voor het publiek presenteren. Hij zal de onderscheidelijke kenmerken, verspreiding en evolutie in een klaar daglicht stellen. De illustratie zal geschieden met authentieke opnamen.

Julien De Vuyst is Gegradueerde in de Bibliotheconomische en Bibliografische Wetenschappen (hij deed zijn eind-examen samen met onze Onder-Hoofdman O.Vilain, nadat hij een proefschrift "Bibliografie over het Nederlandse volkslied" had verdedigd). Sindsdien publiceerde hij verschillende werken i.v.m. met het volkslied, o.a. "Het Sterrelied in het gebied van Dender en Schelde" en "Het Nederlandse Volkslied ; bibliografie 1800-1965".

Sinds talrijke jaren is Julien De Vuyst Bibliothecaris aan het Koninklijk Conservatorium te Brussel en heeft hij een bijzondere belangstelling voor het gewone volkslied. Hij is ten andere een eminent kenner van alles wat de "moordliederen" in onze streken betreft.

Het wordt dus een voordracht-avond die geen enkele folklorist of muziekliefhebber zal willen missen.

Ingang vrij.

EX-VOTO'S

In ons vorig nummer hadden we het over "ex-foto's" in het stukje over het Kapelletje van Bredene-Duinen. Onze lezers zullen natuurlijk wel begrepen hebben dat we ex-voto's bedoelden. Een tikfout is vlug gemaakt !

MUSEUM OPEN DEUR

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het Heemkundig Museum "De Plate" werd besloten op vrijdag 27 april a.s. "open deur" te houden. Die dag zal het Museum vrijelijk toegankelijk zijn van 10 tot 12.30 u. en van 14.30 tot 17.30u. We hopen dat dit een middel mag zijn opdat de talrijke Oostendenaars die nog nooit ons Museum bezochten er eindelijk eens kennis mede zouden maken. Roept zoals de belleman : "Elk zegt het voort!".

WANNEER IS HET MUSEUM EIGENLIJK OPEN ?

Het Museum is gedurende de wintermaanden elke zaterdagochtend geopend van 10 tot 12 u.
Met het Paasverlof is het Museum geopend van 21 tot 30 april, telkens van 10 tot 12 u. en van 14.30 tot 16.30 u.
Met het Pinsterverlof is het Museum geopend van 9 tot 16 juni.
Met het zomerverlof blijft het Museum geopend van 30 juni tot en met 15 september (zelfde uren als met het Paasverlof).
In deze 3 periodes is de wekelijkse sluitingsdag steeds bepaald op de dinsdag.

GIFT

Vanwege ons lid de Heer Jean Vyvey ontvingen we een oude waterpomp, welke destijds op de binnenkoer van de eigenaar voor huurrijtuigen Gillis stond. Deze pomp diende gedurende vele jaren om de paarden drinkwater te bezorgen. Aldus werd het Museum alweer een stuk rijker.

OPGELET : DIT IS ...

Opgelet dit is het laatste nummer van de 2de jaargang van ons tijdschrift "De Plate".
Zoals alle leden weten is ons tijdschrift een winter-tijdschrift. Het eerste nummer van de 3de jaargang zal dus in het begin van de maand oktober verschijnen.
Maar wie zijn lidgeld voor het jaar 1973 niet voldaan heeft, zal tot onze spijt geen verder abonnement meer ontvangen. Dit is dan ook een laatste gelegenheid om zich met het lidgeld in orde te stellen door te storten van 100 Fr (gewoon lid), 300 Fr (steunend lid) of 500 Fr (ere-lid) op P.C.R. nr. 534 334 van AN-HYP voor rekening "De Plate" nr. 9.109 554 of op
P.C.R. nr. 3845 van de BANK VAN BRUSSEL voor rekening "De Plate" nr. 384.51822.

KARREN

Ons Heemkundig Museum is reeds enkele karren rijk. De geregelde bezoekers weten dat we bezitten : Een viskar, een frietkar, een marktkar voor textiel, een schareslijperskar en een munitiekarretje van een Oostendse boogschuttersmaatschappij.

Wat wij nog graag op de kop zouden tikken is een oude "Crème-à-glace"-kar. U herinnert zich nog misschien wel die oude karretjes, die vroegere jaren op verschillende plaatsen op de dijk, aan de kaai, aan Petit-Paris en op het Wapenplein stonden. Er was steeds een mooi houten afdakje, staande op gedraaide steunkolommetjes. Enfin, echt iets uit "la Belle Epoque". Wie er nog een weet staan, laat niet na ons hiervan te verwittigen. Wij doen de rest !

.../...

VOLKSTYPES (vervolg)

In zijn gewaardeerd werkje over "Oostendse Volkstypes" spreekt Ary Sleeks over de dokwerkers van rond de jaren 1900. Heel nauwkeurig verteld hij speciaal over "De Mannen van de Nitra". Maar over een andere categorie dokwerkers, zoals de "schroevers" (in het W.B. van G. Desnerck geschreven SJHROEVER), worden maar enkele woorden gezegd. Daarom zou ik wat meer uitleg over die mannen willen geven. Volgens het werk dat ze deden, droegen ze de naam van "Kolenschroevers" of "Plankenschroevers".

Kolenschroevers :

Rond de jaren 1900 kwamen talrijke Engelse schepen geladen met steenkolen regelmatig onze haven aandoen. Ze meerden in de tweede handelsdok, ongeveer tegen over het O.L.V.-College. Een verbinding met de spoorweg, komende van de Visserskaai, volgde de drie handelsdokken om het station te vervoegen nabij de scheepswerven. De kolen werden gelost door onze kolenschroevers bij middel van manden. Zonder stoppen liepen de mannen op een nauwe plank, van het schip tot de treinwagens, waarin ze hun vracht inwierpen. Zodra de "koolboot" vertrokken was, kwamen arme mensen de afgevallen kooltjes oprapen. Er waren er zelfs die bij middel van een speciaal gemaakte hark met een lange steel, de in het water gevallen kooltjes ophaalden ; soms beweerde men dat ook onze schroevers een handje toestaken, met van op de plank, een kleine stoot aan de mand te geven om zo wat kooltjes in het water te laten vallen.

Plankenschroevers:

Het was in de tijd dat talrijke Noorse schepen aanlegden in de dokken van de nieuwe haven, geladen met zware planken. Zoals hun kollegas van de kolen deden de plankenschroevers een gelijksoortig werk : lossen van het schip naar de kaai langs een smalle loopplank. Het was voor hun ook zwaar en lastig werk. De mechanisatie heeft hier grote veranderingen in gebracht en het lossen loopt nu vlotter bij middel van machtige kranen. Wij hadden bij de schroevers nog een andere categorie kunnen voegen. Het waren de "IJslossers". Dat is voor later.

De Hoofdman.

VRAAGWINKEL

1) IJskelders

Vóór dat fabrieken ijs leverden aan de visserij, kwam het natuurlijk ijs hier in onze haven binnen bij middel van Noorse zeilschepen. Het ijs werd dan in bewaring gebracht in hetgeen wij noemden "IJskelders".

Wie kan ons de lijst geven van die bergplaatsen, hun juiste ligging en indien mogelijk de uitbaters ? Is het juist dat het de "Pêcheries à Vapeur" was die de eerste ijsfabriek oprichte en dit in een gedeelte van de oude stapelhuizen van de eerste handelsdok ? Is het juist dat de laatste ijskelder nog bestaat op het Hazegras ?

2) Wie herinnert zich nog "Monksje Doosje" en kan ons over hem wat uitleg geven ? Hij moet een Oostendse figuur geweest zijn, vermits hij nog in de volksmond aangehaald wordt ?

3) Men hoort ook nog wel eens spreken over "Poule Schabaaie", zonder verdere uitleg. Wie was dat eigenlijk ?

GARRE VAN CONNEE

Van Edw. Van Alderweireldt ontvingen we terug een brief, waarvan we hier de inhoud laten volgen :

"Het liedje over de Garre van Conné, van Siessen stond te piesen in de Garre van Conné, is wis en zeker door de Vuurtorenaars gedicht geweest, dit ter gelegenheid van het voorval van Siessen Loete in de Garre (zijn juiste naam was Loete Joannes en hij werd geboren te Waarschoot op 1.12.1850 en woonde op de Prins Albertlaan in Impas 3).

Hoe dikwijls heb ik oude vissers, de Carbon's, de Peere's, de Hubrouck's, de Pincket's en zoveel anderen met smaak horen vertellen hoe zij dat liedje gedicht hadden. Dit alles heb ik zorgvuldig aangetekend en in mijn archief bewaard.

Welnu, Heer Hoofdman, wat ik verwonderlijk vind is het volgende : Sedert verscheidene jaren werd door de Plate en ook door wijlen de Heer Ary Sleeks gevraagd of iemand wist waar de Garre van Conné gelegen was. Nooit heeft men er een antwoord op kunnen geven. Nu dat ik mijn archief heb doorbladerd en het artikel aan De Plate heb overgemaakt, weet plots iedereen het zijne, en weet er kritiek op uit te brengen. Welnu als er iemand is die het beter weet waar het liedje van Siessen vandaan komt dat zij het bewijzen.

Er zijn nog andere liederen door de Vuurtorenaars gemaakt geweest, waaronder een bekend karnavallied gemaakt door de Neringdoendersbond van de wijk. En ook nog het lied van de Papegaai. Doch, daarop komen wij later eens terug".

NOG EEN VOLKSTYPE

Mevrouw V. Decherf-Vandenberghé is verwonderd dat wij bij de volkstypes COO niet vermelden. Daarom schrijft zij maar zelf over hem:

"COO was de fruitmarchand zeventig jaar geleden en had een eigenaardig liedje om zich aan te kondigen. Het luidde zo :

" Neuten gelijk blokken
Ka je ze nie kraken
Je moe ze mô kloppen
Ka je ze nie kloppen
Je moe ze mô tegen je tanden dokken !
An zeven cings en olf d'olve kilo
An drie kluutten de kilo".

Op te merken valt de prijs van toen voor een kilo noten. Nu bijna ongelooflijk !".

Schrijfster van deze brief geeft ook nog enkele oude Oostendse woorden van uit Grootmoeders tijd op. Deze kunnen we echter niet opnemen, daar deze reeds allen in het "Oostends woordenboek" van Roland Desnerck voorkomen. Nu in ieder geval is het beter een woord te veel te vermelden, want men weet nooit ! Desnerck is zelf nog alle dagen op zoek naar gebeurlijke aanvullingen.

KORTSTE STRAATNAAM

Verleden maand stelden we in onze straten-quiz de vraag welke de kortste straatnaamaanduiding in Groot-Oostende was. We gaven toen als antwoord "Bosweg" (6 letters). Nu blijkt het dat wij de officiële straatnaamaanduiding van "OPRIT" (5 letters) over het hoofd gezien hebben. De OPRIT is niet enkel een plaatsaanduiding, maar er zijn ook inwoners met dat adres. De OPRIT is gelegen op de Konterdam en begint aan de Gistelsesteenweg om te eindigen aan de Vanderstichelenstraat. Mej. Yv. Vyncke, Adjunct-conservator, was zo bereidwillig ons dit schriftelijk te laten weten.

IETS OVER DE PIJP

Een van mijn vrienden zond me onlangs van uit Brussel, enkele oude papieren gedateerd met het jaar 1884 en afkomstig uit Oostende. In die papieren trof ik een eigenaardig gedichtje aan. Volgens de bijgevoegde brief was dit het werk van een jonge Oostendse "retoriker", wiens naam mij onbekend is. Hij moest volgens de bijgevoegde brief een verwoed "rijmelaar" zijn geweest, want de brief zelf was ook in rijmvorm opgesteld.

In zijn gedichtje heeft hij het over zijn pijp, en vermits tabak en pijp een grote rol hebben gespeeld in het volksleven, heb ik het goed gevonden het dichtwerkje van een jonge Oostendse student uit 1884 aan onze lezers mede te delen.

Ik ben er van overtuigd dat U, zoals ikzelf, er veel genoeg zult aan beleven.

AAN MIJN PIJPJE.

--- ----

Kom mijn pijpje, laat me u stoppen,
 In uw' kop wat tabak proppen,
 En een smaaklijk trekje doen.
 'k Zal een viertjen in u voën,
 Dat u gauw zal warm maken,
 't Geve een kleurtjen aan uw kaken,
 Dat den smoorden zoo verblijdt.
 Och lief pijpje dat gij zijt !
 'k Trek zoo geern aan uw steertje,
 Dat dan rookt lijk een geweertje,
 Als het schot is afgegaan.
 Och ! mijn pijp wat staat ge me aan !
 Kom, ik zal wat lange krullen,
 Die al krinklen klimmen zullen,
 Uit uw kopje stijgen doen.
 Kom, mijn pijpje, laat'we ons spoën.
 Als het vuurtje t'hard wil blaken,
 Giet maar tranen langs uw kaken,
 Want die natte maakt u schoon,
 Uw berooktheid is mijn loon.
 In 't berookten mocht ik lukken !
 Och en valt toch nooit in stukken,
 Mijn lief pijpje dat ge zijt.
 Dan zal ik recht zijn verblijdt,
 Als ik uwe witte kaken
 Lijk een beier bruin kan maken.
 Kom, niet langer meer gewacht !
 'k Steek u aan en smoor dan zacht.

(Letterlijk overgeschreven)

N.B. De auteur van het hierboven gedichtje is ons toch bekend geraakt.

Volgens inlichtingen van mijn Brusselse vriend, was het niemand anders dan de Heer Eugène Sorel, die jaren lang bij de firma Valcke frères, werkzaam is geweest en door onze oudere lezers gekend moet zijn geweest.

De Hoofdman.

Op 27 april a.s. zal het juist tien jaar geleden zijn dat het Heemkundig Museum van DE PLATE voor het publiek geopend werd. Dat was toen in de lokalen van het vroeger Museum voor Schone Kunsten in "Chez Pan". Inmiddels diende het Museum reeds tweemaal te verhuizen. Een eerste maal naar het Stadhuis en een tweede maal naar het Feest- en Kultuurpaleis.

Tien jaar geleden verschenen over die opening zeer lovende artikels in de dag- en weekbladen. Maar één bijdrage ligt ons toch nauw ter hart. Het werd geschreven door Albert Lingier, beter gekend als Bertino, en die zijn wekelijks stukje in "De Zeewacht" tekende met "Berten Schuffelet". We hebben dan ook gemeend er goed aan te doen, dit wellicht voor velen onbekend stukje, hier terug te laten verschijnen. Het is tevens een kleine hulde aan de volkszanger Bertino, die sinds een tweetal jaren overleden is.

" DE PLAOTE"

M'n artiekel van de weke is nu è ki spestejaol voe m'n lezers die olle weke regelmaotèg m'in Oostends Tonèel lezen. Mien gedacht is, dat osje giender dat alle weke leest, ten èeste, è goe ostendenaore moe zien, ten twidde, gèren ostends sprikt, en ten derden, è bitje zin èt voe folklore, echte ostendsche folklore.

't Is op die folklore dank nu gon weere kèren, want vléde weke wierdèk uutgenodegd voe no d'openienge te kommen van het musee van de folklorekrieng "De Plaote" op 't twidde verdiep van de "Chez pan" over 't huus van James Ensor. Onk daar toekwamen was g'hèel 't nannetjesnest daar ol, mo'k gon julder nie uutleggen wien datter daar "gespietscht" èt of wien datter daar aol was, nèen, dat is m'n plan nie, want aol de dee die daar anwezèg waoren, waoren echte ostendenaors van an hunder hoofd toe an hunder klèn titje. Mochten daar è vrimdelienk of twèè tusschen gelopen èn... ze waoren ostende "zeer genegen", en da wilt ook ol vele zeggen. We wierden op die openienge roendgeleid deur hoofdman Detaeye die hovèrdeg gelijk è kemphaone en fier gelijk è pauwtje zn' musee toogde. En zie zeker datten der mocht mee boffen, want 't is de moeite wèrd voe da te bezien. Je voel je seffes, sommègte kèren, vuftèg jaor joenger worden, en je herleeft weer in je gedachten die tied van vroeger jaoren osje aol die diengen ziet van vroeger, roendom versiert mi wè duust foto's. De schilderietjes over Ostende, over de visscherie, over vroeger jaoren en over d'ostends leven van vroeger, zien èchte juwèeltjes. De verschillège voorwerpen die è n'oengeken-de oedderdom èn, de vlaggen van oedde verèniengiengen, de schonste affiechen van de vroegere karnavalstoeten, dajje verzekers nog nooit gezien èt, kajje daar bewonderen. De soeveniers van oedstrieddersverèniengiengen, de hoenderden mèdoaljen, aol de verschillège gazetten die verschenen zien in de loop van vroeger jaoren, echte ostendsche gazetten, die voe den èen of den ander reden è vroege dood gekend èn, liggen daar te bezien. Zèlfs de trommels en de trompetten van 't vroegere derde lienierement liggen daar gerèd voer opgespeeld te worden.

't Is daar zoe vele te bezien, dajje, osje da goed wilt doen, wè zeker twi groot euren nodèg èt voe da musee te bezoeken. Want osje voor 't cafeetje van "Mietje Carbon" staot, gao je n'hertjen open en peis je seffes op aol die gezellège herbergen van over den oedde vismienne op de kooije. De toog

.../...

mit de biertrekker van boven der op, de roende tafel in 't midden, de gramafoon, de veugelpiek, de buuzestoove, de beelden op de schouwe oender glas en middenin, Mietje Carbon die daar zit korren te breien, binst da Pier Duuvel z'n borrel jeniever staot te drienken an den hoek van de toog. Zoe è stamcafeetje kost nie beter weere gegeven zien, en daorom willèk è bravootje roepen no de inrichters en aandriengen an m'n lezers voe de musee mit hunder bezoek te verèeren, 't is zeker de moeite wèerd en è n'aanmoedegienge voe de folklorekrieng "De Plaote" die van mien è n'èchte hertelikke ostendsche profiesiejat verdiend.

BERTEN SCHUFFELET.

("De Zeewacht", 3 mei 1963.)

ROTARY 50

Om het 50-jarig bestaan van de Rotary-Vereniging in België te vieren, werd besloten deze herdenking in Oostende te laten plaatsgrijpen. Dit uit reden dat te Oostende de eerste Rotary-club van ons land gesticht werd.

Om die viering meer luister bij te zetten, heeft het lokale Rotary-Bestuur besloten het boek van Croquez over James Ensor heruit te geven. Die publikatie zou eveneens de "Marche des Rotariens Ostendais" bevatten. Een gelegenheidsuitgave die de liefhebbers van Ensor en Oostende zeker niet zullen willen missen.

KILOMETERPAAL

Is het U al opgevallen dat in het voetpad tegen het huis nr. 139 in de Van Iseghemlaan een kilometerpaaltje ligt, met de vermelding 131,8 km ? Het kan U zonderling voorkomen dat deze afstand niet de normale afstand Oostende-Brussel is, Dat is inderdaad zo, doch de hiermede aangeduide afstand, op die oude kilometerpaal, wijst op de afstand Oostende-Brussel over Torhout.

DE STAM VAN OUTRYVE

Door E.J. Van Outryve werd een genealogische studie over de "Stam Van Outryve" gepubliceerd. Deze gestencilde uitgave handelt over de afstammelingen van Leopold-Joseph Van Outryve, geboren te Oostende in 1819 en te Oostende overleden in 1878.

Dit boek geeft niet alleen zeer interessante gegevens betreffende de voormelde familie, maar ook over heel wat zaken over Oud-Oostende. Hier denken we o.a. aan de beschrijving van oude herbergen, zoals "Het Mandje" en een vissersschip die in het bezit van een Van Outryve was. Belangstellenden kunnen dit boek bestellen mits storting van 200 Fr op P.R. nr. 4211.61 van E.J. Van Outryve, Ploegstraat, 25 - 2000 Antwerpen.

VAN BOOM TOT KLOMP

De "Zonnebeekse Heemvrienden" lieten een brochure over het oude ambacht van de Kloeffekappers verschijnen.

Wie daarvoor belang stelt kan dit bestellen mits storting van 75 Fr op P.R. nr. 277 van de Generale Bankmaatschappij voor het nr. 570 384 van de "Zonnebeekse Heemvrienden", met vermelding : brochure "Van boom tot klomp".

Dezelfde kring heeft ook nog enkele brochures "Van obushuls tot sierstuk". Het kan op dezelfde wijze besteld worden en kost eveneens 75 Fr.

Verleden maand publiceerden we een lijst van de belangrijkste boeken, welke over de "Oostendse Compagnie" handelen. Thans geven we hier een bibliografie van de belangrijkste boeken in verband met het kustdialekt. Toekomend jaar zullen we nog geregeld lijsten van boeken, die van belang zijn voor de historiek van de kuststreek, volgens noodwendigheid laten verschijnen.

Hier dus de lijst van boeken, die men dient te raadplegen als men interesse heeft voor de taal die vroeger en nu door de Vlaamse kustbewoners werd gesproken.

- BLY, Frans : Verklarende vakwoordenlijst van de zee-visscherij ; omgewerkt door G. Bly (Leuven, De Vlaamsche drukkerij, 1931). (Koninkl. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde).
- de BO, L.-L. : Westvlaamsch idioticon (Brugge, Edw. Gailliard & comp, 1873).
- CRAEYNST, J. : Loquela ; Taalkundig maandblad door Guido Gezelle opgesteld, en tot woordenboek omgewerkt ; 3de dr. (Tielt, Lannoo, 2. j.).
- DESNERCK, Roland : Oostends woordenboek (Handzame, Dewilde, 1972).
- DUPONSELLE, R. : IJzerfront en dialect (Drukkerij G. Michiels-Broeders, 1942) (Koninkl. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde).
- GYSSELING, Maurits : Bijdrage tot de kennis van het oudste Kustwestvlaamsch (in: Verslagen en Meededelingen van de Koninkl. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde, 1943, blz. 819-848).
- JACOBS, Jozef : Het Westvlaamsch van de oudste tijden tot heden (Den Haag, J.B. Wolters, 1927).
- MAC LEOD, J. : Vlaamsche volksnamen van zeedieren en -planten (in : Handelingen van het 2de Vlaamsch Natuur- en Geneeskundig Congres, 1899, blz. 27-29).
- MAC LEOD, J. : Eenige op de Belgische kust gebruikte volksnamen voor lagere zeedieren (in: Natura, 1883, blz. 245-248).
- PEE, Willem : Dialectatlas van West-Vlaanderen en Frans-Vlaanderen; I-II (1946, heruitgave : Antwerpen, De Sikkel, 1971).
- PEE, Willem : Van Vlaams dialect naar A.B. Nederlands (In : Nu nog... meer dan ooit ; 2de bundel, 1958, blz. 5-40).
- SERCU, Aurel : Het dialect van Oostduinkerke en omgeving (Gent, Secretariaat van de Koninkl. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde, 1972).
- SLEEKES, Ary : Het Oostends dialect (Oostende, Eigen Beheer, 1958).
- VERCOULLIE, Jozef : Beknopt etymologisch woordenboek der Nederlandse taal ; 3de dr.
- VERCOULLIE, Jozef : De taal der kust (in: Stan Leurs : Steden en landschappen : V. De kust ; blz. 86-91).
- VILAIN, O. : Plaatsaanduidingen in de volksmond (in : Ostendiana, blz. 87-91 Oostende, 1972).
- WILLEMS, V. : 't Een en 't ander uit de visschers- en zeemanstale (in : Biekorf, 1895, blz. 187-191, 200-204, 216-222 en 251-255).
- WINKLER, Johan : Oud Nederland ('s-Gravenhage, Charles Ewings, 1888, blz. 147-155 over het Oostends vissersdialect).

-- Het spreekt vanzelf dat er nog veel andere kleine bijdragen zijn die we hier niet allen kunnen vermelden. Een typisch voorbeeld is o.a. het tijdschrift "BIEKORF" dat geregeld kleine bijdragen levert over het dialect. Soms is het maar aangaande één woord, doch allen zijn meer dan de moeite waard om gelezen en geraadpleegd te worden.

OUDE BIJNAMEN VAN VAN VISSERS AFKOMSTIG UIT DE WESTHOEK

Pies, Bakker, Duuk	3 broers, Henri, Felix en Charles-Louis V... (reders van 0.219 - 0.128 en 0.217)
Doer, Kop, Schietter	3 broers : Heliendoor, Louis en Herman V... (Reders 0.241 - 0.231 - 0.166 en 0.237).
Kop, Jut	2 broers V.... (Reders 0.94 en 0.227)
Katje	Henri M... (0.155)
Henri van Pol Dewitte	Henri M.... (0.327)
Mongsje de Beer	Edmond M... (0.186)
Leonsje van de Beer	Zoon van Edmond M... (0.312)
Door Sjieke of Pette Sjieke	Isidoor Z...
Louis Sjieke of Pette Sjieke	Louis Z..., zoon (0.345 ?)
Stokken	Isidoor G... (0.212)
Pros van Stokkens	zoon van Isidoor G... (0.225)
Kos	Edmond C... (0.182)
Smoet	Henri P... (0.244)
Sloeptje	Henri D... (0.87)
Moerten	Maurice L... (0.154)
Maurice van Torreeltjes	(familienaam ?)
Klas	B.... (schipper)
De Witten Z...	Pros Z.... (0.153)
De Beer P...	August P... (0.228)
Blènde Pier	Pier Z... (schipper Delta (0.170)
Steentje B...	Theofiel D... (0.118)
De Lekker	Charles C... (matroos)
Tjap	Georges R... (schipper 0.137)
Pulle	David B... (matroos en schipper 0.85)
Karpattel	Louis ... (matroos)
Zoutbale	? ... (matroos)
Klaksje	Louis T...
Keune	Henri L... (matroos en stuurman)
Gust Petua	Gust L... (zijn moeder heette Perpetua, Voor zijn kleine maats heette hij dus Gust van Petua)
Karrepier en Mestkarre	(2 matrozen, wier naam ik mij niet herinner)
Pier Tette	Pieter V... (matroos en korte tijd reder van 0.117)
Fons Tahon	heette Alfons Visage (matroos)
Jan Kaas	Jan V... (reder)
Kotje (ook Kotten)	C... (visser)
Iengel van Kotjes	Engel C...
Emiel Seye	Emile ? ...
Fatje	Henri D... (0.66)
Gusje Banane	Gust V.N... (omwille van de vorm van zijn schip : een hollands schokker)
Tone Podding	Antoon D.W... (visser, soms schipper).
Zeepekop	Cissen G...
Blesse	Charles V...
Pette Petrol	Z...
Louis van Waas	Louis L...
Smochel	Mon C...
Miere	Charles Z... (ook zoons)
Beuze	M...
Kuuppe	V...

.../...

Leirze	Ed, T...
Louki	F.L...
Tulle	J.Z...
Pipi B...	H.B...
Henritje Witte	Henri L...
Braadpeere	A.C...
Fouf	Louis L...
Karel Looten	Karel V...

Frans Verbanck
Bredene

KUSTTOERISME

Het Westvlaams Economisch Studiebureau heeft zojuist een zeer belangrijke studie gepubliceerd over "Het Belgisch kusttoerisme vandaag en morgen". Het werd geschreven door Dr. Norbert Vanhove. Dit zeer degelijk uitgewerkt economisch studiewerk omvat maar eventjes 518 bladzijden. Van blz. 17 tot 64 is er een belangrijke historische schets over het Vlaams kusttoerisme. Daarin lezen we het ontstaan van de Belgische badplaatsen met de stichtingdatums van de belangrijkste toeristische organisaties, attracties, e.d.m.

OP DE VISMARKT BEN IK GEBOREN

Verleden maand publiceerden wij het lied "Op de vismarkt ben ik geboren". Er werd ons gevraagd of er daarvan een speelplaat bestond. Wel meer dan 20 jaar geleden kwamen er twee platen met dat gekend lied uit.

De ene plaat werd door "Zeegalm" verspreid. Het was Irma Westerlinck (gekend uit de Oostendse revue's) die het zong. Op de plaat stond: "Op de vismarkt ben ik geboren", terwijl dat op de andere plaat, uitgegeven door Olympia, en eveneens gezongen door Irma Westerlinck, de titel lichtjes anders stond: "Op de vismarkt zien ik geboren". Op de keerzijde van deze laatste speelplaat staat het even populaire lied "Oostende onder water", gezongen door Bertino.

Beide platen zijn uit de winkels verdwenen, want het waren 78-toerenplaten. Dus breekbaar en thans met de meeste platendraaiers op die snelheid niet meer te spelen. Wellicht komt er vroeg of laat weer eens een nieuwe editie met Oostendse melodieën op 33 toeren uit.

FOLKLORE DER LAGE LANDEN

Bij de uitgeverij Elsevier verscheen een zeer interessant werk, getiteld "Folklore der lage Landen". Verschillende auteurs verleenden hun medewerking aan dit geïllustreerd boek. R. van der Linden schreef het hoofdstuk "De levenskring in Vlaanderen", terwijl andere auteurs volgende onderwerpen behandelen: "Van Nieuwjaar tot Oujejaar", "Dans en spel", "Kinderfolklore", "Eten en drinken in de Lage Landen", "Volksgeloof en bijgeloof", "Volksleven en geschiedenis" en "De Noordnederlandse levenscyclus".

BURGEMEESTERS VAN OOSTENDE SINDS HET BELEG VAN 1601-1604
(2de vervolg en einde)

SERRUYS Jean-Baptiste (Torhout 1754-Brussel 1833)	21. 8.1821 - 13.11.1830
LANSZWEERT Jean-Baptiste (Oostende 1767 - Oostende 1845)	13.11.1830 - 12.10.1836
SERRUYS Henri (Oostende 1796 - Oostende 1883) (X)	12.10.1836 - 31.12.1860
VAN ISEGHEM Jean-Ignace (Oostende 1816 - Oostende 1882) (X)	1. 1.1861 - 21. 2.1882
JANSSENS Charles (Oostende 1822 - Oostende 1887) (X)	30. 5.1882 - 4. 9.1887
JANSSENS Ernest (Oostende 1819 - Oostende 1899)	14. 1.1888 - 3. 3.1888
MONTANGIE Jacques (Bredene 1847 - Oostende 1916)	25. 9.1888 - 29. 4.1892
PIETERS Alphonse (Oostende 1845 - Brussel 1912) (X)	7.10.1892 - 30. 5.1912
LIEBAERT Auguste (Oostende 1856 - Gent 1927)	25. 6.1912 - 21. 6.1919
MOREAUX Eduard (Oostende 1870 - Oostende 1858) (X)	7. 1.1920 - 20. 5.1940
SERRUYS Henri (Oostende 1888 - Oostende 1952)	21. 5.1940 - 29.10.1941
	8. 9.1944 - 25. 1.1952

In de oorlogsperiode werd Burgemeester Serruys afgezet en vervangen door :

VAN LAERE Albert	31.10.1941 - 18. 8.1943
VAN COILLIE Léon	19.10.1943 - 20. 2.1944

(waarnemend Burgemeester)

LOONES Honoré	21. 2.1944 - 8. 9.1944
VANDENDRIESSCHE Louis (Oostende 1890 - Oostende 1972)	23. 6.1952 - 11. 1.1953
VAN GLABBEKE Gustave-Adolphe (Oostende 1904 - Zanzibar 1959)	12. 1.1953 - 6. 2.1959
PIERS Joannes (Oostende 1920 -)	7. 2.1959 - heden .

Zoals men uit de lijst van Oostendse Burgemeesters kan opmaken, komen er heel wat namen in voor die zuiver Vlaams, maar ook héél wat die Frans, Engels, Duits of Spaans van oorsprong zijn. Met al die belegeringen en bezettingen is dat dan ook niet zo verwonderlijk. Rekordhouder is Burgemeester Henri Serruys die van 1836 tot 1860, dus 24 jaar lang, dit hoogste stadsmandaat waarnam. De vijf met (X) aangeduide Burgemeesters kregen na hun dood allemaal een laan die hun naam draagt.

Tenslotte enkele aanvullingen en verbeteringen op de twee vorige lijsten :

TINGNAGHEL Jacques	lees :	TUIGNAGHEL Jacques
VAN HEGELSEN	" :	VAN HEGELSEN Corneille
DE VLEESCHAUWERE I.	" :	DE VLEESCHAUWERE Joseph
VAN DER ZYPE Com.	" :	VAN DER ZYPE Corneille
WOELAERTS P.F.	" :	WOELAERTS Pierre-François
VANDEN HEEDE J.-J.	" :	VANDEN HEEDE Jean-Ignace

BAUWENS wordt ook dikwijls BOWENS gespeld.

Een halve eeuw terug waren er de Oostendse liedjeszangers, die van café tot café trokken en tevens in de Oostendse revue's optraden. Telkenmale waren er dan enkele liederen, die de vissersbevolking als centraal punt van het folklore-leven te Oostende naar voren bracht. Een van die plezierige liedjes, dat nog tussen de ouderen van de Kaai welbekend is, blijft het onvergankelijke wijsje dat we hier laten volgen.

DE OOSTENDSE MEISJES

-- -----

Wil je van de frisse lucht genieten ?
Ga naar het park van Leopold,
 van Leopold,
'k Zeggen 't op voorhand
 je mag niet verschieten
Want al de bankjes zitten vol.
(Van) die Oostendse visserinnen
Ze leuren nu met platjes rond,
Ze vrijen en ze beminnen
En 'k geef van tijd een kus op uwe mond.
O, O, O.

Refrein

Ik en kan d'er niet langer meer van zwijgen,
d'Oostendse meisjes staan mij aan,
 ze staan mij aan.
Mochte 'k ik zo eentje kunnen krijgen,
'K zou er mee in 't huwelijk gaan.
d'Oostendse meisjes zijn zo lief en net
'k Heb er zo dikwijls mijn gedachten op gezet.
Ze zijn de wereld door gekend
De schone meisjes van de Stad Oostend.

Als ik door de Kapellestraat passere,
's Noens als ik kom al van mijn werk,
 al van mijn werk,
Slaan z'hunder ogen op die heren,
Dat heb ik zo dikwijls opgemerkt
Met hunder rok in hunder handen
En een heel weinig opgezet.
Ik voel er mijn jong hertje branden
Als 'k hun bezie van kop tot aan hun teen

Des zondags achternoene, bij Swansels,
Daar op de hoek van de Vissemarkt,
 de Vissemarkt,
Daar zie je ze zwieren en zwaaien,
En leeft de leute, weg de smart !
En 's anderdaags zijn ze weer aan 't leuren :
Dat is kurieus voor 't horen en zien
En ze roepen zonder treuren :
Moeten er geen verse platjes zien ?

We kregen het liedje "De Oostendse meisjes" van twee verschillende personen. Het ene met de hand geschreven, het ander was op één enkel blaadje gedrukt. Het had waarschijnlijk gediend om in de cafés-chantants uitgedeeld te worden.

.../...

Beide teksten stemmen, op een paar woorden na, met elkaar overeen. Maar in het boek van Ary Slekks "Oude Oostendse afspanningen, danszalen, cafés-chantants" spreekt hij eveneens van dit vrolijke liedje.

Hij geeft één strofe en het refrein op en zegt dat er nog 4 strofen bestaan. Nu, die éne strofe die hij wél publiceert is juist deze welke niet op het blaadje, noch in het zangcahier voorkwamen. Daarom willen we het hier ook aanhalen, want het heeft er alle schijn van dat dit wellicht de eerste strofe was.

Vrienden, ik wil een liedje zingen,
dat staat in mijn gedacht,
 in mijn gedacht.
't Is over aangename dingen,
Ik heb er mij zo dikwijls aan verwacht,
Over de meisjes van Oostende,
Die ik zo schoon en zo aangenaam vind,
Ze zijn geheel de wereld door bekend
En ze worden door iedereen bemind.

DE HOEVENROUTE

Nu de Lente in het vooruitzicht is, kunnen we niet genoeg onze leden aanraden eens hun eigen streek te verkennen. Sinds verleden jaar werd een mooie rustige tocht in de omgeving van Oostende uitgestippeld.

Waar men soms héél ver gaat kijken om nog typische landschappen te ontdekken, is het maar al te waar dat men zijn eigen streek niet kent. Wel, eenieder die een wagen heeft, of als men jong is, dat men het per fiets doet, maar het loont meer dan de moeite om de HOEVENROUTE doorheen de grote Westpolder te volgen. Baantjes, rustig en toch goed berijdbaar, brengen U in een rustige sfeer en U ontmoet talrijke soorten hofsteden, waarvan U het bestaan van op de grote banen, niet eens vermoedde.

Daarom : ga eens tot het Officiëel Bureau voor Toerisme op het Wapenplein, en U ontvangt gratis een gestencilde gids en een plannetje van de te volgen route. Overal staat de route duidelijk aangeduid. Reeds van aan het Stadhuis ziet men de zeshoekige signalisatiepaaltjes met de aanduiding "Hoevenroute" staan. Met een wagen wordt het een gezellige namiddag en per fiets een sportief en folkloristisch dagje-uit. (afstand : ongeveer 80 km.)

OVERNAME VAN TEKST IS STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : E. DE TAEYE
H. Serruyslaan, 50
8400 OOSTENDE

3de jaargang, nr. 1, oktober 1973.

U I T N O D I G I N G

* * * * *

De 1ste Wintervoordracht grijpt plaats op

VRIJDAG 26 oktober 1973

te 20u30 in de Conferentiezaal van het Stadhuis.

De Heer Karel W. DE LILLE zal spreken over :

"DE LEGENDE VAN " 'T MANNEKE UIT DE MANE" IN VLAANDEREN

Iedereen is welkom.

Lidgelden

Het lidgeld voor het jaar 1973/1974 mag vanaf heden gestort worden op :

PCR nr. 534334 van An-Hyp

met vermelding : voor rekening nr. 750-9109554-54 van
"De Plate" (Oostende)

of

PCR nr. 3845 van Bank van Brussel met vermelding :

voor rekening nr. 384.0051822.11 van
"De Plate" (Oostende)

Gewoon lid : Fr 100.-

Steunend lid : Fr 300.-

Ere-leden : Fr 500.-

Derde winter

Het is de derde winterjaargang van ons Tijdschrift dat heden aanvangt. Wanneer U van anderen hoort dat ze "De Plate" niet meer ontvangen gelieve er hen op te wijzen dat we dit, na herhaaldelijk ver-wittigen, alleen nog aan de leden, welke in regel zijn met hun lid-geld kunnen toesturen. Niets belet hen zich opnieuw in regel te stellen. Nieuwe leden zijn ook steeds welkom.

Huldiging Hoofdman De Taeye

De huldiging op Vrijdag 27 april van Hoofdman E. De Taeye, ter gelegenheid van de viering van de door hem tien jaren geleden opgerichte Museum DE PLATE, kende een onverhoopt succes.

Niettegenstaande de viering op een weekdag en over de middag plaats had, waren er zeer veel prominenten en tientallen leden opgekomen. Onder-Hoofdman Vilain hield de gelegenheidstoespraak, waarbij hij het onvergetelijk werk door Hoofdman De Taeye voor de Oostendse historie en folklore, door het oprichten van een Museum, in een verdiend daglicht stelde.

Namens De Plate bood hij de Stichter van het Heemkundig Museum een prachtig boek aan over "Leopold II urbaniste". Het omvat zeer vele gegevens over Leopold II en la Belle Epoque te Oostende. Mevrouw De Taeye, die eveneens veel, doch steeds zo diskreet mogelijk, voor het Museum doet werd eveneens in de hulde betrokken en met mooie rozen bedacht.

Burgemeester J. Piers sprak het huldewoord namens het Stadsbestuur van Oostende. Waren eveneens aanwezig Schepen Dr. R. Miroir, Volks-vertegenwoordiger E. Van Steenkiste, Gemeenteraadsleden J. Pauweleyn en J. Hermans, de Heer M. Stalpaert namens de Westvlaamse folkloristen en nog vele anderen.

Hier spreekt men Oostends

Verleden winter schreven we in ons blad dat het jammer was dat men gaan Oostendse liederen op fonoplaat meer kon aankopen. Dit heeft een team onder leiding van Jo Deensen er toe aangezet een Oostendse dag in te richten, een life-opname te maken om een speelplaat "Hier spreekt men Oostends" te laten persen. Deze speelplaat is een ongemeen succes geworden. Veel Oostendenaars in de vreemde voelen zich als kinderen zo gelukkig wanneer een familielid hen deze plaat als Oostends geschenk toestuurt.

Er staan op die plaat liederen en typische Oostendse sketches. Bovendien gekende Oostendse figuren uit de jaarlijkse Revue, werkte ook het Koor van het Koninklijk Lyceum mede.

Jean Vyvey Sire 73

Ons genegen lid Jean Vyvey was in mei zo gelukkig de Hoofdvogel op de Sireschieting van de Koninklijke Sint-Sebastiaansgilde af te schieten en aldus de nieuwe Sire voor 1973 te worden. We houden er aan ons lid van harte te feliciteren en dat hij dit nog dikwijls mag worden.

Felix Buelens

In verband met onze vraag waar de schrijver van de kleine monografie "Felix Buelens, een vergeten vriend van Ensor" de inlichting had gehaald alsdat Buelens conservator van het Museum voor Schone Kunsten te Oostende had geweest, bekwamen we een duplicata van het bidprentje van Michel-Félix Buelens, waarop we lezen "Artiste-peintre; Conservateur du Musée des Beaux-Arts de la Ville d'Ostende". Buiten dat bidprentje schijnt er tot nog toe geen enkel ander bewijs te zijn. We vroegen aan de familie van de auteur dit voor ons in het reine te trekken en zijn bereid hier de juiste gegevens te publiceren.

MARIAKERKSE BURGEMEESTERS

Verleden winter gaven we de lijst van de Oostendse burgemeesters. Thans zijn we in staat de laatste burgemeesters van de zelfstandige gemeente Mariakerke te geven. Mariakerke werd op 1 juli 1899 bij Oostende gevoegd.

Ziehier hun namen en de ambtsperiode dat ze Mariakerke bestuurden :

DEVYNCK Charles	van 1804 tot 1806	(Maire)
HOSTEN, H.J.	" 1806 " 1812	"
PASSCHIJN Laurent	" 1813 " 1826	(Burgemeester)
PASSCHIJN Louis	" 1826 " 1836	"
	" 1848 " 1863	"
MONTEYNE Ambrosius	" 1836 " 1848	"
HAMILTON Hendrik	in 1863 en	
	van 1888 tot 1891	"
PASSCHIJN Leopold	" 1864 " 1888	"
geb. te Mariakerke in 1834	" 1891 " 1899	"
en overl. te Oostende in		
1901)		O.V.

HET LEUTIG OOSTENDS DIALEKT

Reeds gehoord volgende woorden of uitdrukkingen ?

- "We hebben nu ook vuulbakzakken" : (We laten onze bak dus nog niet
- "Ze heeft een elektrische gazevier gekocht" (ja, waarom los!)
elektriciteit nemen als het toch nog met de gaze kan gaan ?)
- "Hij speelt met een voetbalballe". (Waarom met geen voetbal ?
Met voetbalballe maakt men onderscheid met andere ballen, zoals
"katseballe", "biljartballe", "tennisballe". Balle is de bal.
(Best dat men zo van geen voetbalbal spreekt !)

EMILE BULCKE

Deze maand is juist tien jaar geleden dat Emile Bulcke te Schaarbeek overleed. Deze portretist van wiens hand een ganse burgemeestersportretten in de Gemeenteraadszaal hangen, schonk bij legaat een rijke verzameling kunst- en siervoorwerpen aan de DE PLATE. Deze voorwerpen zijn steeds te zien in de "Zaal Emile Bulcke" van het Heemkundig Museum van De Plate.

BAARDEN

"Ik heb weer duizend baarden aan de fiscus moeten betalen". Waarom zegt men baarden ?

Vroeger was de beeltenaar van Koning Leopold II op de stukken van 1 Fr te zien. Zijn wijdse baard werd in ons dialect opgenomen.

LANGS 'T HARD ZAND

Tegen het einde van het jaar zal een paper-back verschijnen met al de wekelijkse bijdragen die onze Onder-Hoofdman Omer Vilain in het "Vlaams Weekblad" onder de titel "Langs 'hard zand" tussen 1972 en 1973 liet verschijnen.

Deze bundel omvat talrijke historische en folkloristische anekdotes over Oostende en omgeving en zal onder de auspicien van "De Plate" gepubliceerd worden.

In ons volgend nummer zullen onze lezers vernemen hoe en waar ze dit boek kunnen bestellen.

BRIEVEN

Een paar brieven bereikten ons te laat om in het laatste nummer van onze tweede jaargang opgenomen te zijn geweest. Daarom beginnen wij maar onmiddellijk met een paar correspondenten van vóór de zomer.

De Heer D. Farasijn liet ons een brief met tekst van de "Oostendse meisjes" geworden. Dat lied verscheen reeds in het maartnummer. Toen lieten we reeds opmerken dat we van een tweetal leden teksten gekregen hadden die lichtjes verschilden. Ook zijn tekst, afkomstig van zijn 81-jarige schoonmoeder, Mevr. G. Schepens-Van Outryve, is een weinig verschillend. Er is zelfs een strofe bij die wij bij de andere niet terugvinden en die we nu hier laten volgen :

'k Waren onlangs op promenade
aan de Viertorre op het strand
dat is niet verre van d'estacade
D'er kwam daar zo'n molletje aangeland
'k Zeggen tegen heur wil met mien trouwen,
want 'k heb je toch zo lief ?
En ze zei "'k Hen een bootjessjouwer
Hè wel wat is dat nu met joen ?".

Bestuurslid Jef Klausing

Op 17 februari stuurde Jef ons een brief uit Maleisië, waaruit wij nog het volgende halen :

"Wat de foor van Oostende betreft, heb ik in een oud kallepingske een tekst gevonden, het komt niet overeen met de vraag "zeg jonge lieden, die van vreugde wil genieten, komt zien naar het Sint-Jozefsplein .." Er zijn waarschijnlijk wel meerdere liedjes gemaakt op de fore van onze stad: café-chantants en revues waren er de grote consummenten van. Het handboekje dat in mijn bezit is dateert van vóór 1914. Ziehier de tekst (Wij geven de tekst op een andere bladzijde weer).

Het schip ligt op het strand...

In de eerste plaats zou men denken aan een zeemanslied en er zijn er verschillende die spreken over mannen die op zee vergaan en bij de wilde beesten terecht komen. Maar hier heeft "Ferdinand" goesting om te varen naar een vreemd land en om zo ver te gaan naar die wilde dieren ... en dat doet me denken aan de tientallen liederen die gemaakt werden in verband met de landverhuizing van landgenoten naar Argentinië. Ik bezit twee versies van dergelijk lied: Nieuw liederen van de Argentien (het ene telt 8, het andere 10 strofen), er is echter geen spraak van Ferdinand. Wellicht moet het lied waarop bedoeld wordt een ander lied zijn in verband met die landverhuizing.. Een vraag aan Frans Verbanck in verband met zijn lijst bijnamen van de Oostendse visserij (nummer van februari 1973): In het lied "Lange Tjès" dat ik van Irma Bubbeline (zaliger gedachtenis) optekende, komt volgende vergelijking voor :

Parpa, Jejak, Langen Adrien ...

Hoe rijmt men dat te saam ?

Parpa is een Fransche marine

Jejak (of is het Jusjak?) weunt in d'Oude Miene !

Zou het over die Jusjak gaan ? Heeft hij misschien in de oude vismijn gewoond (als huisbewaarder?) en kent ge misschien ook Parpa, die een Franse marine zou zijn geweest ?.

De trouwe leden Frans Verbanck en Fernand Mesdagh stuurden tekst binnen, voor dewelke wij hen echt dankbaar zijn. Hun tekst publiceren wij op andere bladzijden.

PORNO UIT HOOFDMAN'S JONGE JAREN

Op de vraag "Wie was Lalla ?" kregen we antwoorden van de leden Frans Verbanck (Bredene) en Fernand Mestdagh (Brussel). We laten beide antwoorden, zonder kommentaar, hierna volgen.

LALLA

Wie was Lalla ? Waar woonde zij ?

Sommige oude Oostendenaars en Mariakerkenaars zullen zich dat nog herinneren, tenminste als ze oud genoeg zijn om als jonge man de eerste jaren dezer eeuw medegeleefd te hebben.

Laat ons even op zondag namiddag een wandeling doen langs de Zee-dijk Middelkerkewaarts !

We passeren het oude kerkje van Mariakerke, bezoeken misschien het Stracké-museum, uiterst bezienswaardig met zijn verzamelingen vlin-ders, opgevulde dieren, zoals beren, apen, enz...

We zakken het duin af en volgen de oude Raversijdeweg (die achter het duin voortloopt tot Middelkerke) en stoppen een paar honderd meter verder voor een klein herbergje. Daar woont Lalla met haar moeder.

Lalla, zo'n dertigtal jaren oud, dik en rond, maar bijzonderlijk erg rondborstig.

Ongelukkig heeft ze de handikap voor de twee derden onnozel te zijn. Zachtmoedig als een lam, dat wel ! Maar slim genoeg om, als ge niet goed oplet, uwe halve pint weg te "schoepen" en in één gulp uit te drinken. We gebaarden natuurlijk van niets, en als het avond was had ze veel halve pintjes binnen. Natuurlijk lieten we begaan. En dan zongen de jonge gasten van :

"En die zeggen dat Lalla geen tetten en hèt ,

"Ze liegen, ze liegen, ze liegen "

(F. Verbanck)

De vertelling van Lala

In het jaar 1906 bestond er een herberg zeer uitgelegen van Oostende en niet zo gemakkelijk om er naar toe te gaan. Het was tussen Maria kerke en Raversijde, niet langs de zee-kant en niet op de Nieuwpoort-sesteenweg gelegen. Het was op de binnenweg, ongeveer achter het klein paleis van Prins Albert en Prinses Elisabeth. Daar was er een klein aarde wegje dat uitkwam op een herberg. Het huis was klein, maar de hof was groot, en men verkocht daar "koekestuutten" met koffie en goed boerebrood met warme melk en natuurlijk ook bier en druppels. Maar wat het meest de klanten aantrok was Lala. Lala was een welgebouwd meisje van 18 of 20 jaar met blonde haren, die altijd op haar rug hingen en die maar juist een lichte blouse en rok aanhad. En gelijk ze veel "fatsoen" had, bestond het meeste klie-n-teel uit mannen. Wat de nieuwsgierigen ook aantrok was dat ze flauw zinnig was en dat ze niet kon spreken. Ze verstond half wat dat U zegde, maar antwoorde altijd hetzelfde "la-la". Als het goed weder was, zat de hof vol. Op zondagen en in de zomer, dan waren het an-dere mensen die geriefden, maar de Baas wist wel dat het om zijn dochter te zien was dat de mensen kwamen drinken of eten, en Lala moest altijd in den hof rondlopen, van tafel naar tafel, met haar domme lach antwoordde zij maar enkel "la-la, la-la". En gelijk dat in Oostende in die tijd niets kon doorgaan zonder een liedje, heeft men een liedje gemaakt van la-la. Ik kan nog juist het begin, maar ik ben zeker dat er wel een lid van "De Plate" is die de rest er kan bijdoen.

"Ze zeggen dat Lala geen tetten en èt

Ze liegen, ze liegen, ze liegen

Je moet mo geloven os je ze vast èt g'èt

Anders moeije liegen, moeije liegen, moeije liegen !

(Fernand Mestdagh)

VRAAGWINKEL

KAMIELTJE

Velen herinneren zich nog het mazouttrammetje dat tussen Oostende en Diksmuide reed.

Vanaf de eerste week dat het liep noemde iedereen het "Kamieltje". Als men nu vraagt waarom, krijgt men verschillende antwoorden. Sommigen zeggen dat de eerste bestuurder een zekere Kamiel was, anderen dat het verwittigingssignaal, zoals deze nu voor sommige ambulances "pin-pon" klinkt, toen precies "Ka-miel, Ka-miel" klonk. Wie weet het juist ?

Wat gebeurt er met onze Reuzen ?

Bestaan onze vier Oostendse reuzen nog ? Waarom zien we ze niet meer op al die folkloristische feesten die we in de loop van het jaar hier krijgen ? Mogen wij aan onze Schepenen Van Toerisme vragen of hij weet dat het jaar 1974, het jaar van de Folklore zal zijn ? Indien onze 4 Reuzen in slechte staat zijn is het niet te vroeg ze terug op te kalfaten, en ze in staat te stellen opnieuw te paraderen op al onze Folklore manifestaties. Reuzen maken deel uit van het volksleven en moeten in eer bewaard blijven.

De Overzetboot

Wie kan ons daarover enkele herinneringen bezorgen ?

Vraag gesteld door Confrater John Brys

Vanaf 1817 hebben de Hollanders een "Quarantaine" ingericht te Oostende. De Officiële tekst luidt : OOSTENDE : Het Quarantaine station was gevestigd in de ingang ten Oosten van de Haven genaamd de VAENREL of gemeenlijk : de PESTKAAY. Daar werden waren en ook brieven (ik bezit er een) uit de verre landen gezuiverd. Die quarantaine bleef bestaan na de onafhankelijkheid, want de ontsmette brief in mijn bezit dateert van 3-1-1832, en komt van Batavia. Wie weet er iets over de "VAENREL" ?

Vraag gesteld door confrater Frans Verbanck

Brouwerijen

Van de brouwerijen die voor de eerste Wereldoorlog werkzaam waren te Oostende, dus hun eigen bier brouwden, ken ik de hiernavolgende. Waren er nog meer ? Welke ?

Gabriël Jean	Polderstraat
Serruys	Louisastraat
Valcke (Falkenbräu)	Aartshertoginnestraat
Van Glabbeke	Constantinopelstraat
Lust	Hospitaalstraat
E. Staessens	Karel Janssenslaan
Cnudde-Demoor	Torhoutsteenweg
Feys	Velodroomstraat
Monteville	Wellingtonstraat (?)
Dierickx-Vissers	Mariakerke
Asseloos	Mariakerke
Casteleyn	Wellingtonstraat
Ostin	Jozef II straat
Van Heule	Sas-Slijkens
Marrysael	Sas-Slijkens

LAPNAMEN OOSTENDSE VISSERS (vervolg)

De Witten van Jean's	G..... (Kustreder-visser)
De Westhuizen	fam. V.....
De Beer	G.....
Jan Vandeweide	Jan G.....
Jef Punt	Jef G.....
Schagenaars	Vader G....
Papelul	O.....
De Bomme van Neunes	Gerard D....
Siessen Carillon	Frans G.....
Panelap	C.....
Patatte Ryckebus	S..... of D....
De Zot van Melk	Georges J.....
De Wrêen van P...	Adolf P....
Liette	Emiel P...
Luize Sch...	Emiel D....
Tette	Henri D...
Laplasse	V...
Buuk	V.....
Groenekalle	2 broers G,
De Geite van de Keuns	H...
Papiljon	?
Jantje Gernoase	?
Tjierit	C.V...
Spekkemuule	D...
Wietink	Louis D...
Tietten	Alfons D...
Swietten	Jules M...
Fruut	Isidoor H...
Ramelatte	Louis C...
De Bomme	Dies P.
De Broekschieter	Charles H... (Kustvisser-reder)
Pekketjoe	?
De Broekschieter (bis)	G...
De Chapman's	fam. G...
Tjèng	P...
Tsjouwel	?
Benegenhuis	Emiel W...

Mane	Arthur P...
Oscar de Soldaat	Oscar H...
Kraksje	August H...
De Geldzèèker	Pito H....
De blèke Grave	Achiel E...
Melk	Charel J.
Zotte Nanne	Pier C...
Tjess en Errewitje	(sloepvissers rond 1900)
Boetten van de Keuns	H...
Tiederiet	Jan T...
Krakamangel	Oscar P...
Groteboot	Emiel H...
Moustache	Henri L...
De Nut	Henri S...
Pulle (nog een)	Siméon V...
Orebeeste	Charle V...
De Battens	Clan van de S...
Pappa	Edward L...
De Piepers	3 broers
De Puuptjes	3 broers
De Strufs	Dynastie der V...
Pater (nog een)	D...
De Soeze	D...
Jan Piedewiet	Jan P... (Kustvisser-reder)
Jan Katte	Jan ?
Koptje P.	P...
Schonepulle	Dies K...
Den (H) Aas	Maurice B...
Kabas	Constant S...
De Ratten	Clan V...
Pieper	D...
Riettel	V...
De Ruischer	Edward S. (Schipper stoomtrei- lers)
De Krak	Theodoor A.
't Zwijn	Gerard V. (Schipper motortreiler)
De Plakker	Henri V.
De Pinker	? (Matroos Stoomtreilers)
De drukker	V.. (Kustvisserij)
Boeie	Louis Z.. (stroomtrawler 0.127)

VISSERS AFKOMSTIG VAN DE WESTHOEK

Henri Jolle	August B...
Groiten	Staf C...
Boerbeltje	? (Reder smack 0.305)
Mikken	L...
Spekke	? (matroos 0.327)

FRANS VERBANCK (BREDENE)
(met medewerking van EDWARD LOGGHE)

Een oud vertelseltje voor kleine kinderen in het jaar 1900

"DE WATERNIKKER" (Opdat ze nooit iets zouden weg nemen
===== dat van hen niet was).

Er was eens een man, die gaarne iets scheef sloeg. t'Is te zeggen een kleine dief. Ging hij naar een winkel een boodschap doen, dan nam hij een suikerstok als de verkoopster hem niet zag. Ging hij naar de markt dan nam hij een appel of een peer als de boer zich omkeerde, enzovoort.

Maar op een zekere dag was hij naar het slachthuis geweest en had een kleine zwijnetong onder zijn blauwe kiel weggestopt. Hij ging een paar glazen bier drinken in de herbergen op het Hazegras, alwaar het slachthuis gelegen was, en met de donkeren ging hij naar huis. Maar dicht aan de Kapellebrug gekomen vond hij dat de verkenstong zo zwaar begon te worden, en hij kon deze bijna niet meer onder zijn blauwe kiel wegstoppen.

Iederen stap waarbij hij de Kapellebrug naderde verzwaarde die tong. Als hij bijna in het midden van de brug kwam kon hij de tong niet meer dragen. Hij wilde die wegslepen maar iederen stap werd die nog zwaarder. Hij zweette water en bloed, maar kon niet meer vooruit, en dan zag hij opeens een vrezelijke kop met twee rode ogen en twee lange scherpe horens en een erg lange nek, uit het water komen en die hem toeriep : "k'eije-gèt !, k'eije-gèt !, k'eije-gèt (K'eije-gèt : Ik heb U gehad, in de zin van ik heb U beet gehad) Zo drie keer en de verschuwelijke kop ging weer onder water en in de verte hoorde hij roepen "Waternikker, Waternikker, Waternikker".

De man vluchte weg en schuilde zich in de poort van de oude kerk, nevens het vagevuur (die nu nog bestaat) en daar heeft hij heel de nacht al zijn boeten luidop gebiecht. Het is daardoor dat men die vertelling kent.

Het was op donderdag 13 augustus 1896 en de kerk brandde af den 14de augustus.

Dit hebben ze mij dikwijls vertelt toen ik 5 of 6 jaar was.

Fernand Mestdagh

(toekomende maand : De betoverde kreekteput).

In het nummer 6 van de jaargang 1972/73 van ons Tijdschrift stelden wij enkele vragen over de ijskelders die vroeger te Oostende bestaan hebben. Wij hebben het geluk gehad van twee leden zeer interessante, en naar ik meen, volledige inlichtingen te hebben ontvangen. Van ons trouw lid Frans Verbanck, laat ik hieronder integraal zijn antwoord volgen.

"Mijn verste herinneringen aangaande ijsputten gaan terug naar de jaren '90. Tot in die tijd hingen zeevisserij, slagers en hoteliers af van ingevoerd natuurijs en geleverd door volgende handelaars :

- 1°- De ijskelder van Maurice Delforge. Lag aan de hoek van de Visserskaai en de Sint-Paulusstraat, waar nu een garagebedrijf is.
- 2°- De ijskelder van Auguste Hamman, reder. Lag aan de toenmalige Zuidlaan (nu A. Pieterslaan) en besloeg de plaats waar nu 2 burgershuizen zijn nevens het café van de COO. Dat gebouw was toen het kolenmagazijn van Charles Haeck). Ik denk dat het in de eerste jaren van de eeuw was dat beide gebouwen afgebroken werden.
De Heer Hamman bouwde toen een nieuwe ijskelder langs de huidige Slachthuiskaai. Na de eerste Wereldoorlog werd daar geen ijs meer bewaard, maar het gebouw werd betrokken door de smederij van de h. Oscar Schockaert. Na de tweede Wereldoorlog werd daar nog vis ingezouten door de firma Vimex. Het gebouw staat er nog.
- 3°- Nog een ijshandel uitgebaat door de firma Casteels-Decoene, maar niet in een kelder zoals men dat noemt, maar wel op een gewezen zeilschip dat lag in het tweede Handelsdok, kant Station (Daarvan hebben wij een foto). Rond 1902 bracht de stoomtreiler O.20 van de "Pecheries à Vapeur" een ontmast, en door de bemanning verlaten zeilschip, geladen met "koalin" (aarde waarvan men stenen pijpen maakte), binnen. Het schip werd verkocht aan de firma Casteels-Decoene, en deed voortaan dienst als ijsbark, zoals wij het noemden, ter vervanging van het vorig magazijnschip, dat ook kleiner was dan zijn opvolger.
De voornoemde schepen werden regelmatig bevoorrad door een Noorse driemastbark : "Valentine" van Kragerø. Ik herinner me ook dat de kapitein van de "Valentine", een klein mannetje met wit baardje op het Stadhuis ontvangen werd bij zijn 100ste reis naar Oostende. Ook voor de eerste Wereldoorlog.
Soms loste eveneens een of ander Noors zeilschip zijn lading ijs in de hoek van de eerste Handelsdok, rechtover het Waterhuis, maar ik weet niet of de bestemming het huis Hamman was of wel dat van Desforges. Er bestaan verschillende prentkaarten waarop deze Noorse schepen afgebeeld zijn ook van een stoombootje dat ijs lost in de bark van Casteels-Decoene (de "Forsete" van Kragerø).

.../...

.../...

In de laatste jaren voor de eeuwwisseling werd een ijsfabriek gesticht door de firma De Naeyer uit Willebroek. De ijsfabriek was gelegen aan de Elisabethlaan, Sas-Slijkens (foto bestaat). Op de wagens die het ijs rondvoerden kon men lezen : "Production journalière 50.000 kilos".

Dat was dan ook het begin van een dodelijke concurrentie met het Noorse ijs, en de ene firma na de andere ging achterover, zoveel te meer daar juist voor de eerste oorlog een nieuwe maatschappij werd gesticht voor het fabriceren van kunstmatig ijs, n.l. de "Froid Industriel S.A.". Deze begon met de ijsfabriek van De Naeyer in te lijven en fabriceerde dan ook zelf ijs in de gebouwen van de "Entrepôt" aan de Zuidkant van de eerste handelsdok".

Frans Verbanck (Bredene)

Onze tweede correspondent, de Heer E. Parmentier geeft ons nog enkele détails die de beschrijving van confrater Verbanck aanvullen.

"De kelders waren nogal diep en gebouwd met zeer dikke muren. Het ijs werd vervoerd van het schip naar de kelder bij middel van een vapeur-wagen. Dit was een lage platte wagen, welke ook in Antwerpen gebruikt wordt en daar de naam draagt van Natie-wagen. Het ijs was gezaagd in grote blokken van ongeveer 50cm. breedte en behandeld bij middel van grote zware tangen in vorm van een dikte-meter. Het werd van de wagen op een lange sleepplank geschoven en zo de kelder ingedreven. Naarmate de vraag, werd het ijs uit de kelder gehaald en naar een afgedankt schip, gelegen bij het oud station, gevoerd. Daar was een breekmachine (concasseur) die het ijs in kleine klontjes vermorzelde. Het werd dan in jute zakken aan de klanten geleverd.

Hier wil ik nog een persoonlijke herinnering aan bijvoegen. Bij het verhandelen van de zakken ijs, vielen dikwijls stukjes op de grond, waarop de straatjongens zich gretig wierpen om ze "smakelijk" op te zuigen. Ja, ijsroom was dan nog een luxe-artikel.

Hartelijke dank aan onze medewerkers voor de gegeven inlichtingen nopens het verbruik van IJs vóór het inbrengen van het artificiëel of fabrieksijs.

De Hoofdman,

OOSTENDSE LIEDERENSCHAT

DE FOOR VAN OOSTENDE

Op de foor van de stad Oostende
Zag ik daar iets die (sic) was raar
Daar kwam er ene grote bende
Met barakken en koten te gaar
De mensen die kwamen gelopen
Wel van een parochie of tien
Hoe menigen lieten hun stropen
Om de foor in Oostende te zien

refr. Ik zag er daar gaan bij klare maan
't Was er zo laat en door 't gepraat
En door 't muziek en g'heel de kliek
Ging alles naar de laatste chique.

Toen ik daar wat rond had gelopen
Trompet met trommel en muziek
Manègen en zotten met hopen
Portretten met groot mekaniëk
Charlatans met de kunst voor de pijnen
Met wafels en pommes en terre frites
Voor 't schoonste gezicht van de kleine
En ze spelen le tour de Paris.

refr. Par mécanique en électrique
Harmonium, entrez messieurs,
Si tu veux voir een tuimelaar
Komt maar naa binnen de plaatsen zijn klaar.

Waarzeggers, schamateurs en paljassen
Die dansen très bien, ça fait grand
Planeten met honderde gewassen
Et le tir de chandelle à Ostende
Le djin-boum, le trompet et viole
Avez-vous encore mal dans les dents ?
Met orgels die woelen en dalen
C'est moi, je suis le charlatan.

refr. Het mensenras van grote klas
Komt hier van pas zonder embras
Op een, twee drij, maak ik U vrij
Komt en brengt maar uwe centen bij mij.

Hercules met beren en wilden
Dat is al op de fore te zien
Met meisjes en apen die brilden
En bootjes in de straat aan 't rien
Wie zou daar niet komen naar loeren ?
Zij krijgen daarvoor een brevête
Zij spelen bij duizende toeren
Want zij scheren uw porte-monnaie

refr. Spreekt daar niet van, want vrouw en man
Doet wat hij kan voor 't klein gespan
Met wat muziek en mekaniëk
Is er de fore in Oostende toch chique.

Ge moet - bij gebrek aan de muziek van het lied - de woorden
eens herlezen met als achtergrondmuziek het bekende ballet
Petroeschka van de russische grootmeester Igor Stravinsky : men
vindt er de gehele sfeer in terug van la belle époque.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : E. DE TAEYE
Vindictivelaan, 24
8400 OOSTENDE

3de jaargang, nr. 2, november 1973

U I T N O D I G I N G

De tweede wintervoordracht grijpt plaats op

DINSDAG 27 november 1973

te 20.30 in de Conferentiezaal van het Stadhuis.

De Heer Marcel VIAENE zal spreken over :

"DE GESCHIEDENIS VAN DE MARKTEN EN FOREN IN ONS LAND"

De Heer Marcel Viaene is zelf foorreiziger en maakt sinds vele jaren een studie over het ontstaan van de markten, kermissen en foren in onze streken. Hij heeft een boek gepubliceerd over de geschiedenis van de Foornijveraarsvereniging en is thans de laatste hand aan het leggen aan zijn rijk gedocumenteerd boek over de voornaamste stedelijke kermissen in België.

De Heer Marcel Viaene, die oorspronkelijk niet uit een familie van kermisgasten stamde, heeft nadat hij enkele jaren op de kermis gewerkt had en huwde met een meisje uit de foormiddens, er onder geleden dat de gewone burger tegenover hen aan discriminatie deed. Het minste dat er ergens in een gemeente gebeurde, kon men horen "het zal wel weer een kermisgast geweest zijn". Hij heeft zich daartegen jarenlang geweerd.

Na in 1936 als gewoon personeelslid begonnen te zijn, had hij in 1943 een eigen schommel (de "bootjes"). Later heeft hij een stand uitgebaat met "bumpers" (electrische biljartspelen), terwijl zijn dochter nog met een kindermolen de kermissen afdoet. In oktober stond zij wederom te Oostende.

In 1945 werd de heer Viaene tot Secretaris van de "Belgische Vereniging van Foornijveraars" verkozen. En in 1954 werd hij Voorzitter van deze Vereniging.

We hopen dat Leden en niet-Leden van onze Vereniging niet zullen nalaten deze belangrijke en unieke spreekbeurt bij te wonen. Het is ten andere een primeur dat Oostende krijgt.

Iedereen is welkom en zoals gewoonlijk is de entree kosteloos.

BELANGRIJKE AANWINST VOOR HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Heemkundig Museum "De Plate" heeft een enige verzameling Oostendse maatschappij borden weten aan te kopen. Meer dan 70 prachtige en zeldzame borden waarvan verschillende uit de 19de eeuw zullen in een bijzondere kast tegen het volgend seizoen aan de bezoekers kunnen getoond worden.

"DE PLATE 20"

In november 1974 zal "De Plate" het 20-jarig bestaan van haar stichting vieren. Dit valt juist samen met het "Jaar van de Folklore", dat nationaal zal georganiseerd worden. Na het jaar van de Kastelen en het jaar van de Begijnhoven wordt het dus het jaar van de Folklore.

"De Plate" zal niet nalaten haar leden op tijd en stond van het feestprogramma "De Plate 20" op de hoogte te brengen.

ANTIQUARIAATSNIEUWS

Verleden seizoen stelden we reeds vast hoe de verschillende werkjes uit de folklore-reeks van Ary Sleeks tegen zeer hoge prijzen van de hand gingen. Onlangs hoorden we dat iemand bereid was gevonden om voor de volledige reeks van acht delen 2000 à 2500 Fr te betalen.

Persoonlijk zagen wij in een antiquariaatsboekhandel de "Merkwaardige bladzijden uit de geschiedenis van Oostende" van Valère Foutry.

Wij deden navraag hoeveel dit werk, dat na 1950 nog tegen 15 Fr verkocht werd, thans kost. De prijs was 300 Fr. Hetgene weeral bewijst dat er steeds een grotere belangstelling is voor alles wat lokale geschiedenis en folklore betreft.

JAARLIJKSE VEILING VAN "DE PLATE"

Ter gelegenheid van de jaarlijkse statutaire vergadering in januari a.s. zal opnieuw een kleine veiling van Oostendse voorwerpen, zoals borden, boeken, programma's, e.d. voor de aanwezige leden plaatshebben. We raden de leden nu reeds aan te willen uitkijken of zij iets in de Kring willen zien veilen.

ADRESWIJZIGING VAN DE HOOFDMAN

Hoofdman E. De Taeye is verleden maand verhuist. Zijn nieuw adres is thans : Vindictivelaan, 24, Oostende.

KERNACHTIGE UITDRUKKING

Een rasechte Oostendenaar vertelde in typisch Oostends dat men de kasseien in een gedeelte van de Christinastraat herlegd had en dat "waar vroeger een bult was, nu een pit was en waar vroeger een pit was, nu een bult was !".

ENSOR ET ROTARY

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van Rotary in België publiceerde de Rotary Club van Oostende, door de zorgen van de Uitgeverij Erel, een mooi geïllustreerd werk "James Ensor et le Rotary" door Robert Croquez. De inleiding is van Lia Timmermans en in het Nederlands opgesteld.

Het is niet alleen de tekst die velen het boek zullen doen kopen, maar ook de talrijke reproducties en de vele foto's over Oud-Oostende. Een boek dat zeker geen enkele liefhebber van "Oostendiana" wil missen !

OOSTENDSE BROUWERIJEN

Verleden maand stelde Frans Verbanck uit Bredene de vraag welke de Oostendse brouwerijen waren die voor 1914 bestonden. Hij gaf daarbij een lijstje op. Thans zijn we in de mogelijkheid zijn lijst aan te vullen.

Brouwerij Saint-Michel (Serruys ?)	Louisastraat, 2
Brasserie du Centre	Christinastraat, 70A
J. Casteleyn	Wellingtonstraat, 71
E. Derycker ("Le Lion d'Or")	Torhoutsteenweg, 1
Deswaef Frères	Wellingtonstraat, 12
Ch. Dierickx-Vissers	Nieuwpoortsteenweg, 422
Feys Frères	Velodroomstraat, 10
W.Hursel-Bourgoignie	Nieuwpoortsteenweg, 499
G. Jean	Polderstraat, 3
A. Lust	Hospitaalstraat, 24
H. Maryssael	Bredene weg, 18
A. Monteville	Sint-Franciscusstraat, 42
O. & L. Ostyn	Jozef II straat, 7
P. Pottier	Hippodroomstraat, 4
Soc. Coop? De Vuurtoren	Noordweg
E. Staessens	Karel Janssenslaan, 10-12
M. Valcke	Euphrosina Beernaertstraat, 10
P. Vandesande	Sint-Franciscusstraat, 38
P. Vanden berghe	Oudenburgse steenweg, 85
A. & E. Van Glabbeke ("Le Progrès")	Constantinopelstraat, 38
Ch. Van Huele ("L'Espérance")	Sas-Slijkens

Van de door de vragensteller opgegeven brouwerijen Cnudde-Demoor, en Asseloos vonden we geen spoor meer terug.

Maar heeft de vriend Verbanck al opgemerkt dat een huis in de Christinastraat, 86, en welke belegd is met glazende steentjes op_schriften draagt, die vermelden "Brouwershuis" en "Brouwerij Het Kruis". De architect was de befaamde bouwmeester uit de vorige eeuw :Ch.Pil. O.V.

SINTE-GODELIEVE

Door de Abdijs S.Godelieve, Boeveriestraat, 45 Brugge, werd naar aanleiding van het 350-jarig bestaan van de Sinte-Godelieveabdij te Brugge een boek gepubliceerd met talrijke illustraties. De titel luidt "'t Clooster van Sinte-Godelieve eertijds buyten Ghistele nu binnen Brugge".

Het boek kan aan het adres van de Abdijs tegen de prijs van 200 Fr besteld worden.

VRAAGWINKEL

Schilderen en Varen

Wie kan er ons het volledige liedje (of was het maar een refrein uit een pot-pourri), aangeven dat begon met :

"En ie was gelèerd in 't schilderen en in 't voaren".

Met wie zou dat verband gehouden hebben ? Geleerd zijn in het schilderen en in het varen is toch zeker niet alledaags geweest.

De melodie doe ons aan een oude ballade denken.

HAZEGRAS

In het Nederlandse maandblad "Avenue" liet de Vlaamse auteur Marnix Gijsen een novelle "Nostalgie naar het Hazegras van Oostende" verschijnen. Daarin vertelt hij zijn eerste verlof als kleine jongen te Oostende. Een paar passages weerhielden onze aandacht, waarin hij het heeft over een zogezegd spookhuis. Wij laten hierna een paar zinnen uit dat verhaal volgen :

"Zo liepen Theo en ik meestal op het Hazegras rond. Hij kende de wijk grondig en was mijn gids. Er waren houtstapels waar we allerlei kattenkwaad konden uitrichten en er was vooral, wat hij noemde, het Spookhuis. Wie daar binnenging, kwam nooit meer aan het licht. Het had een nobele inrijpoort die doorgang verleende tot een brede corridor, die zeer somber was. Aan de voet van de statige trap stond een levensgroot beeld : een solide vrouwenfiguur torste in de geheven rechterhand een elektrische roodgekleurde toorts. Het was een onheilspellend gezicht. Theo deed me begrijpen dat die vrouw levend was, geen bronzen beeld en dat, indien we ons een paar meters verder in de gang zouden wagen, zij ons bij de lurven zou hebben gegrepen en ons geluidloos zou hebben vermoord. We konden echter geen dag weerstaan aan de bekoring en hebben herhaaldelijk ons leven gewaagd."

Na deze passage van vóór de eerste Wereldoorlog, vertelt hij ook nog op het einde van zijn zeer pittig verhaal :

"Theo heb ik nooit meer teruggezien en het duurde wel veertig jaar voor ik het Hazegras terugvond.
.....Aan de kant van het pleintje waar vroeger enige burgershuizen stonden, verhief zich een modernistisch kantoorgebouw in felle kleuren. Alleen het spookhuis bestond nog en de levensgevaarlijke bronzen dame torste nog altijd haar rode toorts in de donkere corridor, zoals ik, nog na vijftig jaren, mijn herinneringen en mijn heimwee naar mijn jeugd droeg ...".

Daar we echt benieuwd waren welk huis dat levensgroot bronzen damesbeeld met een rode toorts verborg, hebben we naar Marnix Gijsen geschreven, om hem de vraag te stellen. Hij bezorgde ons spoedig een antwoord.

In de brief stak een plannetje bij dewelke hij het Spookhuis in een zijstraat van het Oud-Station aanduidde. Tevens deelde hij mede dat zijn jeugdviend Corthout heette. Theo had nog een broer François en hun vader was loods.

In een aanvullend briefje liet Marnix Gijsen ons nog weten dat een Oostendenaar, geboren op het Hazegras, hem gezegd had dat het huis met de dreigende dame waarschijnlijk dit van een brouwer was. Persoonlijk hebben we al verschillende gebouwen van het Hazegras naderbij gaan bekijken en tevens aan verschillende mensen gevraagd of ze dat huis met het bronzen beeld kenden en of het heden nog bestaat. Tot op heden heeft er ons nog niemand kunnen helpen. Wellicht kan een van onze Plate-leden dit kleine litterair raadsel voor ons helpen oplossen.

.../...

MOLENECHO'S

Door onze Stadsgenoot Leo Smet, Petunialaan, 1, Oostende, wordt maandelijks een gestencild Mededelingsblad voor de Molenvrienden : "Molenecho's" uitgegeven.

Het ligt vooral in zijn bedoeling om alle molenliefhebbers van zoveel mogelijk nieuwtjes in kennis te brengen, zoals het klasseren, herstellen, overbrengen, verkopen, e.d. van de wind- en watermolens. Zojuist is nr. 5 van de pers gekomen.

Deze uitgave kan bekomen worden mits betaling van abonnementsbijdrage van 40 Fr te storten op P.C. nr. 4707.43 van Leo Smet, Oostende.

VAN VLASKUTSER TOT FRANSCHMAN

Van de hand van Luc Schepens verscheen in de reeks "Westvlaams Economisch Studiebureau" een belangrijk werk over de sociopolitieke geschiedenis van de plattelandsbevolking in de 19e eeuw, onder de titel "Van vlaskutser tot Franschman". In dit werk lezen we ook hoe de eerste kolonisatieplannen van het jonge België tussen 1830 en 1900 tot stand kwamen.

Dit wetenschappelijk, rijk gedocumenteerd werk, kost 350 Fr en is te verkrijgen bij het W.E.S., Baron Ruzettelaan, 33 - 8320 Brugge.

LOMBARDSIJDE - OOSTENDE

In het nr. 1-2 van "Biekorf", jaargang 1973 verscheen een interessante bijdrage over "Kinderspelen, zegswijzen en aftelrijmpjes te Lombardsijde". De schrijver van deze bijdrage is Jacques Beun.

Bij zijn inleiding schrijft hij dat het "Oostends Woordenboek" van R. Desnerck, uitgegroeid tot een standaardwerk, ook tal van liederen, aftelrijmpjes, schootrijmpjes, zegswijzen en volksspreuken omvat, maar dat het niet kan ontkend worden dat ook een stadcentrum als Oostende, op dat gebied minder "rijker" is dan bijv. het landelijke Lombardsijde.

Met deze bewering kunnen we de folklorist Jacques Beun niet goed volgen. Voor zover wij weten lag het niet in Desnerck's bedoeling om alle kinderliedjes in zijn werk op te nemen. De korte teksten die opgenomen werden dienden maar tot voorbeeld van een Oostends woord of uitdrukking aanzien te worden.

In dat verband had Jacques Beun eerder de "Oude Oostendse kinderrijmpjes en volksliedjes" van Ary Sleeks dienen te raadplegen.

En dat bondig werkje, resultaat van een door Sleeks gehouden voordracht, heeft ook niet de pretentie volledig te zijn.

In ieder geval zijn alle touwspringliedjes en de aftelrijmpjes die in "Biekorf" opgegeven worden ook te Oostende bekend.

.../...

(liedjes van vroeger uit de verzameling van Jef Klausing)

DE MODE

Beziet de mode in onze streken
Dat is belachelijk al om te zien.
Wat dat het vrouwvolk komt uit te steken
Ja van haar hoofd tot aan haar knien
En op hun botjes dragen ze knopjes
Waarbij een mutsken hoog opgezet
En ook de lintjes zwaaien op hun kopke | 2 x
Voilà koket ! |

Eertijds droegen ze van die mouwen
Waar somtijds zeven ellen goed in zat
Maar als gij ze nu moet aanschouwen
Ze zijn niet wijder als een pepervat
En weinig denken zij om iets te sparen
Daarbij en zien zij ook naar geen blanket
En zo en mijden zij dan geen gevaren | 2 x
Voilà koket ! |

En een ceinture al rond haar leden
Met een fraai gespken daar boven op
En een weinig dan naar beneden
Vindt men niet anders als strop op strop
En hare rokjes zijn opgetrokken
't Is om te tonen hare voetjes net
En meest en blijft er soms nog niet bedoken | 2 x
Voilà koket ! |

Hare schoentjes ze zijn van laken
Met een zwart lintje al om haar been
En om ze niet vuil te maken
Lopen zij zachtjes al op haar teen.
En ook zij dragen schone witte kragen
Ja van boven zijn zij meer dan net
Maar ook van onder zijn zij te beklagen | 2 x
Voilà koket ! |

Ziet ze daar stappen op hoge hieltjes
Al maakt dat somtijds hun beentjes krom
Zelfs in Parijs rijden zij op wieltjes
Maar dat en vind ik toch ja veel te dom
'k Zag er laatst ene met haar zoontje
Zij had het manneke op haar poef gezet
En op haar arm droeg ze een zwart hondje | 2 x
Voilà koket ! |

Maar als die juffers komen te trouwen
Zitten zij seffens al in den hoek
En de jongman moet het berouwen
Ge ziet het aan zijn gescheurde broek
Stoppen of naaien, kan haar niet paaien
Haar rokskens zijn nu gescheurd en vet
Men ziet de lintjes al zo niet meer zwaaien | 2 x
Voilà koket ! |

.../...

Sa jonge dochters, 'k en kan niet zwijgen
Over al uwe zotte dracht
't Is om de jongmans in 't net te krijgen
Dat gij dat alles hebt uitgedacht
Maar meteen vindt gij U wel bedrogen
Want de jongman die heeft het wel belet
En dan is al uw geluk vervlogen | 2 x
Voilà koket ! |

Een liedje van rond de jaren 1880, in pure kabaretstijl.
Tamelijk goed gekend geweest in onze gewesten, want ik
vond de tekst terug in schrijfboekjes van Oostende tot
Nieuwpoort.

De betoverde kreefteput of de laatste tover-
heks van Oostende

Er was eens in het begin van de eeuw in Oostende een vrouw die doorging voor een toverheks, niemand wist waar ze woonde en niemand wist haar juiste naam. Steeds was ze in het zwart gekleed en had een bleke pangel aan den arm. De straatjongens noemden haar "Madame Bleke Pot", omdat haar pangel erg versleten was. Ze zegde nooit veel, maar als ze kwaad was babbelde ze in haar eigen, en van dat hadden de mensen schrik, omdat ze dachten dat ze een noodlot over hen zou werpen. Op zekeren dag kwam ze in de Oesterput in de Langestraat 91 vragen om wat afval van kreeftenpoten te hebben. Op bepaalde momenten kookte men kreeften die niet lang meer gingen leven en er bleven altijd nog wat nijpers of poten in de grote ketel. Mijn Vader zegde aan de meestergast om haar wat afval te geven. Ze dankte mijn Vader, en ze zegde daarbij : "Als U de kreefteput zult uitspoelen (wat alle maanden gedaan werd) zult U altijd U beloning krijgen. En inderdaad van toen af, als de kreefteput geledigd werd, war er altijd paling in te vinden. En nochtans kwam het zeewater met een grote zuigpomp rechtstreeks uit zee. Als het hoogwater was pompte men langs een grote ijzeren buis doorheen de dijk het zeewater in de put, dit zowel voor de oesters of voor de kreeften. In de oesterput was er maar 30 cm. water terwijl er in de kreefteput altijd 1m80 in een bak van 15m op 10 m. water stond. En niemand heeft ooit geweten hoe die palingen daar terecht kwamen. Dokter Verhaeghe is zelfs persoonlijk komen zien. Mijn Vader was met hem bevriend en had hem dat verteld, doch hij verstond er zich ook niet aan.

En dat is echt gebeurd.

Fernand Mestdagh.

Ergens heb ik eens gehoord dat men in bijna geen enkel dialect zoveel verkleinwoorden gebruikt als in 't plat Oostends.

Brugge schijnt ook wel veel woorden te verkleinen, maar of het even veel is als te Oostende, daar kunnen de Bruggelingen beter zelf over oordelen.

In ieder geval voor het minst dat de Oostendenaar wat nadruk op iets wil leggen, verkleint hij het woord zelf.

Zo zegt iemand dat hij een "huuzetje" gekocht heeft.

En dan denkt ge onwillekeurig aan een heel klein huisje, maar neen, het is omdat hij het met veel genoeg kocht dat hij zich zo uitdrukt. Het is immers een huis met twee verdiepingen en een garage.

Hetzelfde gebeurt met al de voertuigen. Vroeger nam men het "tramtje" naar het Sas, de Opex of de Vismijn. Men kocht een nieuw "velootje" en dan moest je niet denken aan een minifiets, maar wel aan een normale gewone fiets, waar de eigenaar echter zeer gelukkig mee was. Nu zijn er die een "autootje" gekocht hebben en als je de prijs ervan bekijkt, dan stel je vast dat het niet meer tussen de kleine wagens voorkomt. De eigenaar zal met genoeg spreken over zijn "karretje".

Eigenlijk begint het al met de opvoeding van het kind, dat men met veel "je", "sje" en "tje" spreekt. Om het kind vertrouwd te maken met de schoolgedachte zegt men: "en al gauw mag je naar 't schooltje".

De ouders hebben in hun vrijagetijd natuurlijk de klassieke troetelnaampjes voor elkaar gebruikt: "schatje", "schietje", "moksje", "kootje", "pietekootje", en zo maar verder. Met "ventje", "wuvetje", "siesje" kunnen ze ook nog in het leven verder mekaar betitelen.

Heb je al eens vrouwen over hun kleren horen spreken? Dan zijn de "rokjes", "de bloesjes", de "kleedjes", de "vestjes", de "pulltjes" en de "kostuumtjes" niet uit de lucht.

Als een vrouw boodschappen doet, dan bestelt ze een "kiloetje" boter, -patatten of -vis, precies of er grote en kleine kilo's zijn. En als dat zo is, dan bedoelt zij zeker met "kiloetje" een grote kilo.

't Is soms ook plezierig te horen hoe men over het eten spreekt. Men koopt een "menagiebroodje". Men zal zondag een "keuntje" of een "kiekje" eten. Met een "tartje" bedoelt men geen "pateetje", maar wel een normale taart. Tegen de kinderen zegt men ook dat vader gaan werken is voor "stuutjes". Aan de bezoekers vraagt men of ze een "pintje", een "aperitiefje", een "wijntje" of een "tasje" koffie willen hebben.

Wanneer de jongelui eens de bloemetjes gaan buiten zetten, spreekt men van een "steptje in de weireld zetten" of ook nog kortweg van een "sortietje" doen. En dan zullen ze ook een "dansje" doen en misschien een "stukje" gaan eten.

Als men een "luchtje" schept, kan men dit doen door een "stratje" of een "blokje" om te lopen. Ieder straat van Oostende heeft verschillende "hoeksjes". Men spreekt immers van de winkel op het hoeksje, hij staat op het "hoeksje" en loopt eens 'n keer vlug achter 't "hoeksje".

Bij de opening van een nieuw volkscafé wordt er aan de aanwezigen een "smakje" aangeboden. Wanneer men ergens iets zeer bijzonders te eten heeft gekregen, dan vertelt men nadien met glinsterende ogen "En 't was van lek me liptjes".

Bij de visserij spreekt men nog van "bootje-sjouwers", van "male-gastjes" en wanneer ze met hun schip langs de kaai zullen aanleggen roepen ze "smijt eens een endje".

Iemand die een "visje" gaan halen is naar de vismijn komt daarom niet thuis met één enkele vis, maar soms met een paar kílogram. Het is altijd hetzelfde, men wil zijn sympathie voor de zaak of het voorwerp op die manier nader betuigen.

Op sportgebied gaat het ook zo, Al van in het begin spreken de oude Oostendenaars van "'t Vegeetje".

En als men daar een nieuw "spelertje" heeft aangeworven, dan is dat zeker geen klein manneke. Hij kan bij de twee meter groot zijn, doch algemeen in de gunst van het publiek staan. Wanneer de voetbalploegen winnen dan zingen de supporters van "en m'hèn de puntjes mee". Bij de resultaten zegt men ook dat ze een "drawntje" speelden. Zo hoort men 's zondags wel eens "'t Was ééntj'-ééntje".

Met het cijferen gaat het ook zo. Men zegt een "ééntje", een "tweetje" en een "drietje".

De liefhebbers van paardensport spreken over de "pèrretjes" en alle koetsiers hebben een "pèrretje" voor hun koets. Het zijn gewone paarden, en zeker geen pony's.

Als men U vraagt "Hèb je nog een pleksje" verwacht men van u dat ge een normale plaats geeft. Een schoon "pleksje" in de zaal of op het strand. Voor ontspanning kan men naar het "cinematje" gaan, een "partietje" kaarten (ook een "kartje" leggen) of een "biljartje" gaan spelen.

Met geld spreekt men niet enkel van "frankjes", maar ook van "brief-tjes", zowel van 20, 100 of 5000 frank.

Als u ergens hoort dat zijn "brandje" hem vergezelde, dan weet u meteen dat hij een gelegheidslief of een intieme vriendin heeft.

Vroeger was het willicht nog meer de gewoonte om met "tje" te spreken, want ook plaatsen werden zo aangeduid, zoals het "Laiterietje" in het "Bosje". En u moet maar denken aan "totje", dat wil zeggen een kus, een gedroogde vis en een kleine botsing. Kon het beter uitgedrukt worden ?

Oostendenaars die sinds een tijd Oostende verlaten hebben, voelen zich altijd zeer gelukkig wanneer ze terug aan "'t zèetje" zijn. In dat éne woord ligt immers gans hun Oostende, waar ze hun "hertje" kunnen ophalen en terug van "Oetje Maatje" kunnen spreken.

(uit : "Langs 't hard zand" van Omer VILAIN)

FASELEN

Verleden jaar vroeg een lid wat het woord "Faselen" was, die Ed. Van Alderweireldt in een brief vermeld had. Wij antwoordden toen dat dit zeer lange stukken brandhout waren. Deze bepaling was juist, maar er is ook een tweede. Waar briefsteller ons sprak van "Cornee die faselen en teer verkocht", bedoelde hij met faselen, de lange stokken, waaraan men teerborstels vestigd. Wanneer een schip op het droge ligt, wordt het geteerd en daartoe heeft men lange teerborstels nodig. Deze breken echter gemakkelijk door het harde wrijven en de weerstand van de teer op het oneffen kielhout. Dus teer en faselen werden naar de

OOSTENDSE MINI-QUIZ

Kent gij Oostende ?

- 1) Weet U ergens te Oostende nog oude gaslantaarns hangen ?
- 2) Zijn er in het Leopoldpark wegdekkingen, welke uit kasseien bestaan ?
- 3) Staat er een zin op het halfverheven beeldhouwwerk, op de zijkant van het monument van Leopold I (zijde Rogierlaan) ?
(zie antwoorden op laatste bladzijde)

LANGS 'T HARD ZAND

Ik heb het genoeg aan de leden van "De Plate" mede te delen dat nog deze maand het boek "Langs 't hard zand", geschreven door onze Onder-Hoofdman Omer Vilain, van de pers komt. Dit boek dat niet minder dan 41 kleine histories over Oostende vertelt mag zeker bij geen enkel lid ontbreken. Deze kleine histories verschenen geregeld in het "Vlaams Weekblad" en kenden een zo groot succes dat, gezien de grote verscheidenheid van hun inhoud, vele vrienden vroegen of Omer Vilain zijn rubriekjes "Langs 't hard zand" niet gebundeld wilde uitgeven. Ook "De Plate" heeft daar op aangedrongen, zodat dit werk thans onder de auspiciën van "De Plate" verschijnt.

Wie de inhoudstafel overloopt zal zeker gans oud Oostende in zijn herinnering zien voorbijtrekken.

We lezen er in over volksfiguren, zoals "Zotten April" en "Col en Manchette", over wijken en straten, zoals "Het Hazegras", "De Kapellestraat", "De Paulusstraat", "De Grote Markt" of over het seizoenleven in "Het seizoen begint", " 't Strange", "De Paardenkoers", "Renbaan-folklore", en nog zoveel andere zaken, te veel om te vermelden.

Het boek kost 195 Fr en kan besteld worden mits storting van dit bedrag op Postrekening nr. 1085371-38 van O. Vilain, Rogierlaan, 38 - 8400 Oostende.

Het is een mooi cadeautje voor Kerst- en Nieuwjaar en het zal zeker welgekomen zijn bij vrienden of familie die in het binnen- of buitenland wonen, en die Oostende in hun hart blijven dragen.

DE HOOFDMAN.

Lidgelden

Het lidgeld voor het jaar 1973/1974 mag vanaf heden gestort worden op :

PCR nr. 534334 van An-Hyp

met vermelding : voor rekening nr. 750-9109554-54 van "De Plate" (Oostende)

of

PCR nr. 3845 van Bank van Brussel

met vermelding : voor rekening nr. 384.0051822.11 van "De Plate" (Oostende)

Gewoon lid : Fr 100.-

Steunend lid : Fr 300.-

Ere-leden : Fr 500.-

FONOPLATEN

Er roert weer wat. Na het succes dat de speelplaat "Hier spreekt men Oostends kende", heeft hetzelfde team besloten een nieuwe langspeelplaat tegen eind december te laten persen. De titel zal luiden : "Hier spreekt men Oostends : versche ploaten !". In november komt inmiddels een singel uit getiteld : "Bie uus an 't zèètje", met op de keerzijde "Zeg niet tot ziens".

OOSTENDSE REVUE

Na de vijf gelukke Oostendse revue's hebben de Oostendse folkloremaatenschappen onder leiding van Herman Moerman en Gerard Dangreaux een zesde Oostendse revue op touw gezet. De vorige revue's waren "Wad hemme nu ?", "Mo gie nie", "Je ku't er in", "Je't zitten" en "Ewè da'k zeggen", terwijl het nu de typische Oostendse uitroep wordt "OETJE MAATJE"

Aan de revue werken zo wat 150 Oostendenaars mede, die onder de leiding van het kwartet Moerman, Dangreaux, Rabau en Rose d'Ivry de Oostendenaars een paar leutige en ontspannende uurtjes weten te bezorgen.

Er zijn vijf uitvoeringen in het Kursaal : zaterdag 10 november te 15 en te 20 u., maandag 12 november te 20 u., vrijdag 16 november te 20 u. en zaterdag 17 november te 20 u. (De namiddagvertoning van zaterdag 10 november is alleen toegankelijk voor personen van de derde leeftijd.

IN OKTOBER

In oktober was het juist

- 10 jaar geleden dat Kunstschilder Emile BULCKE, die aan "De Plate" een zeer belangrijke schenking deed, te Schaarbeek overleed.
- 85 jaar geleden dat Ary Sleeks, mede-stichter van de Heemkundige Kring "De Plate", geboren werd. Hij overleed in januari 1966.

ANTWOORDEN OP MINI-QUIZ

- 1) Ja. Er hangen nog sierlijke gaslantaarns aan het monument van August Beernaert op het Marie-Joséplein. Ze zijn weliswaar niet meer in gebruik.
- 2) Ja. De plaveiing van de twee brugjes in het Leopoldpark bestaat uit kasseien.
- 3) Boven het Brabants ros, waarop een jong figuurtje zit, dat de intrede van België in het Concert der Natiën voorstelt, kan men lezen : "In 't jaar dertig".

Stadsbibliothekaris OMER VILAIN vertelt over Oostende

Langs 't hard zand

Omer Vilain, een van de kopstukken van de Oostendse Heemkundige Kring «De Plate», biezonder verdienstelijk bibliothekaris van de stad Oostende en in die funktie biezonder gewaardeerd uitbouwer van de afdelingen «Hotelwezen», «Zeevaart» en «Oostendiana», schrijft sinds lang in «Het Vlaams Weekblad» een wekelijks stukje proza dat onder de benaming «Langs 't hart zand» peilt naar de geschiedenis van Oostende en telkens enkele boeiende wetenswaardigheden bevat. Zo iets kan alleen een man verzamelen die enerzijds bestendig in kontakt blijft met de autentieke Oostendenaars en anderzijds de gewoonte huldigt in de archieven te gaan snuisteren of oude kranten en tijdschriften open te slaan wanneer een bepaalde brok Oostendse folklore, geschiedenis, plaatsnaamkunde of de herinnering aan een Oostends figuur in zijn geest komt binnengewaaid.

Die wekelijkse stukken worden thans in een eerste bundel van ongeveer 160 bladzijden verzameld en uitgegeven onder eigen beheer. Hoewel zij vaak werden geschreven naar aanleiding van een of andere verjaardag of onder invloed van een aan de tijd gebonden ervaring als het verschijnen van een woordenboek over Oostende, Sint-Maarten, de winter, het seizoen, de paardekoersen, het nieuwe jaar, carnaval, toch wordt in ruime mate het enge tijds kader overschreden omdat wat geschreven staat het volgende jaar en nog vele jaren daarop aktueel en boeiend zal blijven.

Er is reeds heel wat over Oostende geschreven en op dat gebied heeft Omer Vilain illustere voorgangers gehad zoals bijvoorbeeld Ary Sleeks en Karel Jonckheere met zijn «Oostende verteld» en toch brengt hij iets nieuws. Wat hij schrijft is niet in de eerste plaats voor de intellektuele enkeling

bedoeld maar het zal beslist iedere Oostendenaar boeien, welke ook zijn afkomst en zijn sociale situatie mag zijn en naast die gelukkige inboorling van een merkwaardige stad zal het ook de vele inwijkelingen aanspreken die zich hier hebben gevestigd en er niet meer weg willen.

Wat Karel Jonckheere literair heeft vertaald, vertelt Omer Vilain nu in de taal van de eenvoud met een tikje volkse emotie, met de liriek van het weemoedige oprakelen van jeugdherinneringen en met wat pijn aan het hart om zoveel vervlogen schoonheid. Het lijdt geen twijfel dat dit werkje, een eerste in een lange rij wellicht, want zijn «hard zand»-stukjes verschijnen nog steeds, bij velen in het onmiddellijk bereik zal blijven liggen, want eens gelezen blijft het verlangen bestaan om nog eens in het hard zand van het verleden te gaan graven.

Hugo Brutin

INHOUD

Voorwoord door Achille Van Acker — Inleiding — Een Oostends woordenboek — 't Is weer fore! — Oude reclames in de krant — Spiritisme — Kerkhofstrubbelingen — Sint-Maarten — Oude dingen — Broodvinters — Over West-Vlaamse sjouwers en pendelaars — Toen het nog echt winter was — Van 't oude in 't nieuwe jaar — Straatnamen — De Bier-Coo — Ostende oender wouter — 't Hazegras — Col en Manchette — Karnaval — De Conscience-school — Kavalkade — Het Kroegske van Houwen

— De Kapellestraat — Zotten April — Over visaanvoer en rekords — Twee blinden — Over munten en penningen — 't Seizoen begint — Daan Boens 80 — De Paulusstraat — 't Strange — Ronde van Frankrijk — De moord in de duinen — De Zwaluwenstraat — De Paardekoers — Renbaan-folklore — Oostende bij nacht — Het Kapelletje van Bredene — «Tje» — Drie vergeten feiten — Cinéma Pathé — De Grote Markt.

TEKEN ONMIDDELIJK IN !

door storting van 195 fr. op de postrekening nr. 1 0853 71 van Omer Vilain, Rogierlaan 38, 8400 Oostende. - De leden van «De Plate», die vóór 12 november aldus intekenen zullen uitgenodigd worden op de receptie waarop het boek speciaal zal voorgesteld worden en dan ook een persoonlijk genaamtekend exemplaar overhandigd krijgen op de dag zelf dat het boek verschijnt.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W.
"DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : E. DE TAEYE
Vindictivelaan, 24
8400 OOSTENDE

3de jaargang, nr. 3, december 1973

BERICHT AAN ALLE LEDEN

Het Bestuur van "De Plate" heeft de eer aan de leden van "De Plate" in herinnering te brengen dat er voor de maand december geen voordracht, noch dia-avond voorzien werd.

Tevens wordt de aandacht van de leden er op gevestigd dat in de maand januari de jaarlijkse statutaire vergadering zal doorgaan.

Na deze vergadering, welke zal plaats grijpen op de datum welke in het januari-nummer zal kenbaar gemaakt worden, zal zoals verleden jaar een veiling van Oostendse stukken onder de aanwezige leden plaats grijpen. Het is wel te verstaan dat enkel de leden in regel met hun lidgeld 1974 aan deze intieme veiling mogen deelnemen. Het Bestuur dringt er dus nogmaals op aan dat alle leden zo spoedig mogelijk met hun lidgeld in regel zouden komen, want de lidkaart zal aan de ingang vereist worden.

Tevens vraagt het Bestuur dat leden die boeken, brochures, programma's, aanplakbrieven, maatschappijborden, enz... op die bewuste avond zouden willen zien geveild worden, dit aan de Hoofdman E. De Taeye, Vindictivelaan, 24, 8400 - Oostende vóór 5 januari a.s. kenbaar zouden maken.

Het Bestuur.

Wanneer U uw oude nummers van "De Plate" niet bijhoudt, geeft het door aan iemand die er belang kan in stellen. Het wordt wellicht een nieuw lid.

DE PLATE 20

In 1974 zal "De Plate" haar 20-jarig bestaan vieren. In dat verband heeft het Verbond van Westvlaamse Heemkundige Kringen besloten haar jaarlijkse gouddag te Oostende te laten doorgaan.

De V.V.F. Verhuist

De Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, die sinds jaren het oud-politiebureau aan "de Morre" betrok, zal rond de jaarwisseling een nieuw lokaal betrekken. Twee ruime plaatsen in de vroegere Stedelijke Meisjesberoepsschool in de Kan. L. Colensstraat zal door onze ijverige zustervereniging aldaar in gebruik genomen worden.

WAT IS "OSTENDIANA" ?

Een lid vroeg ons "Wat verstaat men onder Ostendiana in de Stadsbibliotheek". Hierop kunnen we een bondig antwoordje bezorgen.

Ostendiana omvat in ruime zin genomen :

1. Alle boeken en tijdschriften te Oostende uitgegeven.
2. Alle boeken en tijdschriften te Oostende gedrukt.
3. Alle boeken door Oostendenaars geschreven.
4. Alle boeken over Oostende handelend (zowel historisch, sociaal, economisch, technisch als literair).
5. Alle boeken over Oostendenaars handelend.
6. Boeken die te Oostende werden geschreven (zelfs indien ze elders uitgegeven werden, niet over Oostende handelen of ook niet door rasechte Oostendenaars geschreven werden).
7. Zoveel mogelijk ook boeken (zoals men van 1 tot 6 kan indelen), doch die een kustgemeente of een gemeente uit het arrondissement Oostende betreffen.

GRAFISCH WERK VAN ENSOR

Zojuist verscheen een prachtig werk "Beschrijvende catalogus van het graveerwerk van James Ensor" door Aug. Taevernier. Dit prachtig geïllustreerd werk dat alle etsen van Ensor omvat is te bekomen bij Mevr. Paul Van der Perre, Regentsschapsstraat, 21 1000 Brussel, of bij de lokale boekhandels. Het boek is enigzins duur, maar loont voor de bezitters van Ensor-etsen zeker de moeite dit offer te brengen. Verkoopprijs : 2.600 Fr

BIBLIOGRAFIE VAN DE FILATELIE IN BELGIE

Van de hand van onze stadsgenoot Robert Leroy verscheen een uniek werk over de "Bibliografie van de Filatelie in België". Ieder die wil weten welke filatelistische tijdschriften in ons land, welke boeken over valse postzegels, over bijzondere afstemelingen, over de luchtpost, enz., in België verschenen, kan dit zeer gemakkelijk in dat werk terugvinden. Meer dan 700 nummers heeft de auteur na jarenlange opzoekingen kunnen aantekenen. Men kan dit werk bestellen mits storting van 375 Fr + 15 Fr. port op P.C.R. nr. 78.22.35 van de heer Robert LEROY, Violierenlaan, 60 8400 OOSTENDE.

Het lied over de "0.185"

1. Komt vrienden hier in 't ronde
en luistert naar mijn lied.
Hetgeen ik ga verkonden
is nog nooit op aard' geschied.
Men hoort van vele spreken
hier in ons werelddal.
Maar nog nooit is het geweten
van zulk een raar geval
Van zes vissers voortaan
Die waren op zee gegaan.
Nadat zij waren begraven
kwamen z'in Oostende aan
- ! !
! ! bis
! !
2. Den 1sten van November
gingen er zes man aan boord.
Om op zee voor vrouw en kinderen
te gaan zoeken hulder brood.
Maar een vreselijk onweder
en een schrikkelijk orkaan
moesten die brave vissers
den bitteren dood doorstaan.
Maar ach God, wat vreugde groot
Kwam daar een Zweedse boot,
die deze brave vissers
kwam redden uit de nood.
- ! !
! ! bis
! !
3. Zij werden opgenomen
en naar een vreemd land gedaan.
Hun schip dat werd gevonden
er wierd tijding gedaan.
Dat "185" al van d'Oostendse stad
Door een vreselijk onweder
zijn mannen verloren had.
Ach God, wat grote pijn
voor vrouw en kinderen klein.
En die vaders en moeders
die daar ouders van zijn.
- ! !
! ! bis
! !
4. De familie lamenteerde
Het hart vol droefenis
De dienst die celibreerde
voor hun zielelafenis
De dienst die werd gezongen
Al 6 dagen voortaan.
Een dépêche is gekomen
al in Oostende aan.
Vaders en moeders teer
stort gene tranen meer
Want binnen enkele dagen
ziet gij uw zonen weer.
- ! !
! ! bis
! !

.../...

5. In plaats van smart en ellende.
Ziet men niets anders meer.
Of vreugde hier in Oostende
bij deze ouders teer.
Ach God, wat grote vreugd. :
In hulder ouden dag :
hun jongens te omhelzen :
die men reeds verloren zag. :
bis

Dit lied werd voor ons opgetekend door Schipper Robert Ryckx. Dergelijke oude liederen, welke op authentieke feiten berusten worden zeldzaam. Daarom onze dank aan Schipper Ryckx.

DE PLATE EN DE PLATTE

Het is ons al enkele malen opgevallen dat francofone personen, wanneer ze over onze Vereniging spreken, het hebben over "De Platte" en ook over het Museum van "De Platte".

Wij hebben hiervoor een verklaring gezocht. Het antwoord is in feite zeer eenvoudig.

Wij zeggen immers "Ik ben een Oostendse Plate" (één t), maar om hetzelfde aan te duiden kunnen we zeggen "Ik ben een platten Oostendenaar" (twee t's). Het is dan ook begrijpelijk dat vreemden niet al te best onderscheid weten te maken tussen een "plate" en een "platten".

MANDEVLECHTEN

De Bond van de Westvlaamse Volkskundigen te Brugge heeft het referaat van Ir. W. Verlonje over het "Mandevlechten" gepubliceerd. Geen enkele folklorist mag deze enige kans missen om het werk aan te schaffen.

Het werk omvat naast talrijke illustraties een flink in elkaar gestoken historische, economische en folkloristische studie over het beroep dat uitsterft : het mandevlechten.

Men kan het werk bestellen bij I. Verlonje, Albert I Promenade, 16 - 8400 Oostende. De prijs is 150 Fr

OOSTENDSE MINI-QUIZ

1. Hoeveel dijken zijn er op het Oostends grondgebied die als officiële straatbenaming gelden ?
2. Hoeveel dreven zijn er op het Oostends grondgebied die als een officiële straatbenaming gelden ?
3. Welke broer en zuster hebben elk een straat naar hen genaamd gekregen ?
4. Hoeveel vrouwelijke personaliteiten kregen te Oostende een straat, laan of plein naar hen genaamd ?

(antwoorden laatste bladzijde)

JEF KLAUSING

Het jaarlijkse kerstadres van ons Bestuurslid Jef Klausing is :

JEF KLAUSING
Kenny Selatan 1.6
KUALA LUMPUR
(MALEISIA)

Dit geldt als enig bericht voor de verzamelaars van vreemde-zichtkaarten en postzegels.

't BEERTJE 1974

De volkskundige almanak " 't Beertje" is aan zijn 33ste jaar. Het verscheen geïllustreerd met interessante teksten. De prijs is 125 Fr + 3 Fr port. Bestellingen kunnen gebeuren bij de Bond van de West-vlaamse Volkskundigen te Brugge (P.C. nr. 451263). De jaargangen van 1952 tot op heden zijn nog verkrijgbaar tegen 125 Fr per almanak.

"LANGS 'T HARD ZAND" IS VERSCHENEN

Zoals wij verleden maand in ons tijdschrift lieten weten zouden de verzamelde wekelijkse bijdragen van onze Onder-Hoofdman O. Vilain eind november van de pers komen. Dit is inmiddels gebeurt. Onmiddellijk kon men een grote belangstelling voor deze uitgave waarnemen.

Bijna de helft van de oplage was reeds na een paar dagen verkocht geworden. Met de kerst- en nieuwjaarsfeesten mag men zich aan een nog grotere vraag verwachten.

Het boek is te koop in de meeste te Oostende gevestigde boekhandels of kan ook besteld worden bij de auteur O. VILAIN, Rogierlaan, 38 - 8400 OOSTENDE, mits overschrijving van 195 Fr op P.C. nr. 1085371.38.

KASTELEN IN WEST-VLAANDEREN

Liefhebbers van kastelen krijgen ook op de boekenmarkt hun gading. De Uitgeverij Concentra, Herkenrodesingel te Hasselt publiceert thans een album waarin 45 kastelen zijn opgenomen. De intekensprijs bedraagt 450 Fr.

KUNT GE ZE NOG ? ZING DAN MEE

(liedjes van vroeger uit de verzameling van Jef Klausling)

Op een vliegend blad, gedrukt bij de "Stoomdrukkerij
H. VAN DEN BROECK, Sint-Jansstraat, 36 te Aalst, vonden
wij het volgende lied over een moord, die vóór de eerste
Wereldoorlog te Oostende was gebeurd :

DE AFSCHUWELIJKE MOORD DER CONTERDAM BIJ OOSTENDE

August Brion werd door het Assisenhof van Brugge veroor-
deeld.

Woorden van Leon van der Plancke

Stemme : Sur (sic) les Ponts de Paris

't Is al verdriet wat men toch hoort
door die wrede moord
vader, moeder leefden gescheên
kwamen niet overeen
hier ging hij spelen eenen toer
en dra kwam hij stellen op loer
toen zijne vrouw van Brugge kwam
naar 't huis der Conterdam.

refrein : Ach moeder keert toch weer,
helaas gij zijt niet meer
steeds zuchten uw kleinen in lang geweën
nu blijven zij op aarde alleen
ach zie ons kinderhart
't prangt reeds toe van de smart
verbrijzeld is ook nu ons levenspad
van hen die gij aanbad.

Zeer lang smeekt er een meisjeshart
Vader spaar moeder smart
Op beide knien bidt z'u zo teer
voor uwe voeten neer
en wijl de moeder zijn been omklemt
doorstak hij haar met boze stem
doorkerft zo wreed haar tengerborst
ziedaar nu die broze korst.

O schurk gij was toch niet bevreesd
vlees slingert lijk nen beer
hij wierd hierdoor nog woedend gram
toen 't kind hem smeken kwam
en ach hoe wreed toch was zijn daad
stiel 't mes nog in haar gelaat
als waanzinnig sloeg hij op vlucht
met bloedig mes in de lucht

Daar ruist een roep van moord tot mond
dra kwam het volk in 't rond
al naar de plaats zeer dicht geschaard

.../...

vervloekten den lafaard
veel moeders weenden zelfs ontzind
toen ze vonden 't schreeuwend kind
o gruwel nog een gil gerekt
z'hadden de moeder ontdekt.

In 't bloed en slijm was 't lijk zo stram
toen den dokter toekwam
hij keert en draait doorzoekt en trekt
of nog leven in rekt
helaas dien stond was ijselijk
nogmaals viel 't kind op het lijk
van moeder die ten gronde ligt
welk smart voor 't arme wicht.

't kind riep ach moeder rust maar zacht
in 't bloed verstierf uw klacht
terwijl het meisje snikt, ach arm
met moeders hoofd in d'arm
zij kust haar wang wat droefheid groot
helaas zij was koud als lood
onder het kil en 't maakt 't gesteent (sic)
ligt nu haar droevig gebeent.

En elk roept hier voortaan om wraak
in deze wrede zaak
een vader zit hier zonder hert
voor 't recht een boze smert
o schurk hebt gij toch niet gebeefd
wijl 't bloed aan d'handen kleeft
verbeeld gij niet u dien tranenstroom
die vloeide al zonder schroom.

slotrefrein : O wreedaard en wat pijn
voor uwe schaapjes rein
zo sprak hier de wet nu met klem
en de rechter met klare stem
'k bezweer uw misdaad is groot
verwijzen U ter dood
want in uw cel zal gij zijn gekweld
die 't drama voor U steld.

't Is wreed !!! (JHK)

OOSTENDSE ALMANAKKEN OF JAARBOEKEN

Ziehier een bibliografie van Oostendse almanakken en jaarboeken, voor zo ver wij het bestaan er van kennen :

- Den Oostendsche Weg-Wijzer, dienende voor 't jaer O.H.1794.
(Oostende, P. Scheldewaert).
- Almanach du Commerce et de l'Industrie de la Ville d'Ostende.
1ère année : 1885
2me année : 1887
3me année : 1889
4me année : 1892
5me année : 1897
(Oostende, Typo-Litographie de l'Hôtel de l'Allemagne).
- H. Tabary : Almanak der Noordzee.
1ste jaar : 1894
2de jaar : 1895
(Gent, I. Vanderpoorten).
- Annuaire d'Ostende, édité par l'Agence Pilaeis. 1909
(Ostende, Imprimerie Centrale Bouchery).
- Lacour-Bourgoignie, A. : Annuaire du Commerce d'Ostende. 1913
(Ostende, A. Lacour-Bourgoignie).
- Annuaire commercial, industriel et maritime d'Ostende et du Littoral. 1927
1932
(Ostende, Unitas).
- P.Vandenberghe :
Belgische Visserij-Almanak.
1ste tot 7de jaar : 1934-1940
8ste tot 9de jaar : 1946-1947
Belgisch-Nederlandse Visserij-Almanak.
10de tot 24ste jaar: 1948-1962
Belgisch-Nederlandse Zeemans-Almanak.
25ste tot 36ste jaar: 1963-1974
(Oostende, P. Vandenberghe).

O.V.

VOLKHUISRAAD IN VLAANDEREN

Dr. Jozef Weyns, Hoofdconservator van het Bokrijk-Museum, zal een prachtig werk over de "Volkshuisraad in Vlaanderen" laten verschijnen. Dat boek dat, tevens zijn levenswerk is, bestaat uit twee delen, zal hoofdstukken omvatten over haargerei, zitmeubelen, bergmeubelen, slaapstede, kindermeubelen, kookgerei, eten en drinken, voorraad bewaren, verlichting, huissieraad en godsdienstige voorwerpen, spinnen, bakken, kernen, maten en gewichten, voor opschik en onderhoud, wat nog rest en slotbeschouwingen.

De vermoedelijke verschijningsdatum is mei 1974.

Het werk, in leder ingebonden, kost 3.500 Fr, maar bij voorafbetaling 3.200 Fr

Belangstellende kunnen dit bedrag storten op P.C. nr. 4404.70 (J. Weyns, Bokrijk-Genk).

Sara van Swansels

Sara was een vondeling. Als kind werd hij uit het wezenhuis verlost en opgevoed door de familie Pieters, die de herberg en de danszaal "Het Keuntje" openhield.

Toen Sara grootgenoeg was hielp hij zijn pleegvader in de danszaal. Eerst de centen afhalen tussen de danspozen, later het orgeldraaien als het nodig was en eindelijk presenteerde hij zich als voordanser. Hij leerde de jongelingen dansen die voor het eerst hun intrede deden in een danszaal en geen meisje durfden uitnodigen wegens hun onkunde in deze nobele kunst! Sara was een levenslustige, opgewekte vrolijke man, hij was de vriend van iedereen. Sara was middelmatig groot; eerder struis, met donkere ogen en donker haar.

Hij droeg gewoonlijk een donkerblauwe trui met het traditioneel ruitenmotief op de borst. Hij droeg nog al veel witte rubberse schoeisels (kajuten) genaamd, alsook een strohoed en imiteerde soms Maurice Chevalier, dit tot grote vreugde van de bewoners van de Vismarkt, alwaar hij zeer populair stond aangeschreven. Vroeger was het ook de gewoonte dat het Derde Linieregiment éénmaal per week, na een algemene oefening met het muziekkorps aan het hoofd triomfantelijk doorheen de stad naar de kazerne terug keerde. Doch wanneer ze langs de Visserskaai passeerden, dan kwamen alle bewoners van de kaai de piotten de eer bewijzen. Arm in arm, vormde het jonge goedje in dichte rijen bont dooreen een eregeleide aan het regiment.

En aan het hoofd van deze "zotte" bende danste natuurlijk Sara. De witgeschuurde klompen en kloefjes klopten in de maat op de keien, en de rijen wipten en huppelden op het ritme van de militaire muziek. Sara op zijn witte kajuiten gaf de maat, wakkerde de bende aan die gekker en wilder werd tot dat op bevel van Sara de jonge mannen hun klompen uitdeden en op hun sokken dansten.

Het was ook Sara die elk jaar deze eigenaardige vissersstoet op karnavalmaandag inrichtte en met een stoet van 80 koppels in ouderwetse visserskledij en, oude Oostendse liedjes zingend, hun sortie naar de stad deden en na hun grote tournee gedaan te hebben belandden ze eindelijk in "Het Keuntje" waar de karnavalfeesten eerst begonnen.

Sara was ook de ziel van de Vismarkt, die de witgeschuurde planken aanbracht en weghaalde die gelegd werden op de blauwe arduinen tafels waarop de vis gevlekt en gesneden werd.

Toen hij overleed werd hij onder grote volkstoeloop begraven.

Ed. Van Alderweireldt.

ANTWOORDEN OP MINI-QUIZ

1. 10 Dijken : Gouwelozedijk, Halvemaandijk, Leegaertsdijk, Polderdijk, Schorredijk, Spinoladijk, Steense Dijk, Vaartdijk Noord, Vicognedijk, Zeedijk.
2. 7 Dreven : Cedersdreef, Groendreef, Iependreef, Platanendreef, Populierendreef, Slimmersdreef, Vogelzangdreef.
3. De August Beernaertstraat en de Euphrosina Beernaertstraat.
4. 10 Vrouwen : Edith Cavellstraat, Elisabethlaan, Euphrosina Beernaertstraat, Godtschalckstraat, Koningin Astridlaan, Louisastraat, Maria-Theresiastraat, Marie-José straat, Prinses Clementinaplein, Prinses Stefanieplein.
Eigenlijk zou het 11 moeten zijn, want Godtschalck is genaamd naar de twee zusters Isabella en Helena Godtschalck.

KAMIELTJE

In verband met onze vraag betreffende de naam "Kamieltje", die men aan het mazoettramtje gaf, welke tussen Oostende-Diksmuide reed, liet ons lid Ed. Van Alderweireldt weten dat de eerste conducteur Kamiel heette en dat het vooral de "boterboerinnen" van vóór de oorlog waren die Kamieltje kenden en hem dikwijls verzochten ergens halt te willen houden, waar geen halt voorzien was. Hij was daardoor op die lijn een populaire figuur. Met de tijd is er een tweede mazoettram bijgekomen. Kort na de oorlog verdween de tramlijn op sporen naar Diksmuide om vervangen te worden door bussen, met het resultaat dat "Kamieltje" als naam nog enkel in de herinnering bestaat.

Overname van tekst is steeds toegelaten mits bronopgave !
